

08
2024

**REFORMAGENDANS GENOMFÖRANDE:
EN STARTRAPPORT**

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)

Reformagens genomförande: en startrapport

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)

Rapport 2024:08

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)

Vänligen referera till denna rapport som: Expertgruppen för biståndsanalys (2024), *Reformagendans genomförande: en startrappport*, EBA Rapport 2024:08, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA), Sverige.

Denna rapport kan nedladdas gratis på: www.eba.se

Rättigheterna för detta arbete följer Creative Commons Attribution 4.0 International License. Licensen kan läsas här: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

ISBN 978-91-988280-9-2 (webbpublikation), 978-91-988280-8-5 (tryckt publikation)
Trycks av Elanders Sverige AB
Stockholm 2024

Omslagets design av Julia Demchenko

Innehåll

EBAs förord.....	1
Sammanfattning	2
EBAs analys av Reformagendan.....	3
EBAs baslinje för Reformagendan och dess genomförande.....	3
EBAs fortsatta arbete	4
1 Inledning	5
1.1 Hur rapporten tagits fram	6
1.2 Rapportens disposition.....	8
2 Reformagendan och tidigare styrning	10
2.1 Tidigare agendor.....	10
2.2 Biståndets övergripande styrning.....	11
3 En analys av Reformagendan.....	13
3.1 Övergripande mål och prioriteringar.....	14
3.2 Att driva och värna svenska intressen	17
3.3 Långsiktighet, transparens, effektivitet.....	21
3.4 Geografiska prioriteringar	36
3.5 Tematiska mål	40
4 EBAs fortsatta arbete	75
4.1 Uppföljning: Regeringens omsättning av ambitioner till styrning.....	75
4.2 Kartläggning: Styrningens effekter i och på förvaltningen, och på genomförandet.....	76
4.3 Utvärderande: vad är resultatet?	76
Referenser	77
Bilaga 1. Metod för analys	80
Bilaga 2. Strategier och strategimål	81
Tidigare EBA-rapporter	83

EBA:s förord

Den regering som tillträdde år 2022 aviserade en reformering av biståndspolitik. Den samlade inriktningen presenterades i december 2023 i regeringsbeslutet ”Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt”, ofta kallad ”Reformagendan”.

Som de flesta politiska dokument lämnar Reformagendan utrymme för olika tolkningar och den formella styrningen och genomförandet sker inte primärt genom detta inriktningsdokument. I den mån ett politiskt dokument specificerar målsättningar blir det dock viktigt att tolka dessa på ett entydigt sätt, annars omöjliggörs utvärdering och uppföljning. Detta gäller kanske i synnerhet i tider av ökad politisering och polarisering av ett politikområde.

Som det svenska biståndets oberoende utvärderingsorgan har EBA en viktig roll att utvärdera reformer inom politikområdet. Det är svårt att hitta ett bättre exempel på detta än en reform av hela politikområdet i sig. Den övergripande ambitionen med denna rapport är därför att försöka tydliggöra och klargöra vad regeringen genom Reformagendan konkret avser förändra i det svenska biståndet. Därigenom etableras en utgångspunkt för vidare uppföljning, granskning, utvärdering och analys av Reformagendans genomförande.

Vi hoppas att denna rapport ska vara av både intresse och relevans för alla som är intresserade av biståndets politiska inriktning, styrning och utvärdering.

I vanliga fall kontrakterar EBA externa författare som ansvarar för analys och slutsatser. Denna rapport är den första i sitt slag i det att, i likhet med årsrapporten *Biståndsanalys*, Expertgruppen som kollektivt står som avsändare. Det huvudsakliga skrivarbetet har gjorts av Númi Östlund på EBA:s kansli, med hjälp av Jan Pettersson och Ravneet Singh.

Stockholm i november 2024

Torbjörn Becker
Ordförande, EBA

Sammanfattning

I december 2023 presenterade regeringen den nya biståndspolitikens inriktning genom ”Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt”, ofta kallad ”Reformagendan”. Regeringen anger att Reformagendan dels ska ange riktningen för det svenska biståndet under kommande år, dels ska utgöra grunden för en förändring och förbättring av det svenska biståndet.

EBA:s uppdrag är att på ett oberoende sätt analysera och utvärdera svenskt internationellt bistånd, för att det ska kunna förbättras och utvecklas. Reformagendan, och dess ambitioner att styra och reformera det svenska biståndet, blir därför centralt för EBA:s arbete. Att förstå regeringens ambitioner för biståndet är av stor vikt, så att EBA kan producera de studier och utvärderingar som behövs för att fortsätta utveckla styrningen av biståndet. Men Reformagendans genomförande i sig är också av största vikt för EBA att följa. Hur utvecklas styrningen av biståndet? Vad får det för effekter för biståndets genomförande och resultat?

Det är dock inte helt tydligt vad Reformagendan faktiskt innebär i praktiken. Dokumentet innehåller en stor mängd formuleringar som kan tolkas som mål och prioriteringar för biståndet. Men regeringen presenterar inga explicita mål, och prioriterar inte mellan de många saker som framställs som viktiga för Sverige och för det svenska biståndet. Det skapar ett behov av att tydliggöra Reformagendans innehåll och intentioner.

EBA har därför tagit på sig uppgiften att etablera en baslinje som möjliggör en systematisk uppföljning, granskning och utvärdering av hur Reformagendan implementeras och vilka effekter den har på biståndet. Denna baslinje är avsedd att spegla regeringens mål för biståndet och de åtaganden som regeringen har utlovat. Detta bidrar med en utgångspunkt för analyser av hur biståndet förändras i och med Reformagendans genomförande. Utifrån en baslinje går det att följa hur regeringens ambitioner omsätts i styrning, hur styrningen omsätts i verksamhet i det svenska biståndet och på sikt också de resultat som det svenska biståndet bidrar med.

Det är viktigt att notera att EBA:s baslinje exkluderar de beslut och åtgärder som regeringen har genomfört under åren 2022 och 2023. Detta för att på ett tydligare sätt kunna ge en tydlig bild av de förändringar som genomförts. Att beskriva det som redan initierats är också problematiskt då det är ett område i förändring. Det är därför bättre att tydligt beskriva startpunkten för regeringens reformering av biståndet. Så att kommande rapporter kan bidra med analyser av förändringar utifrån detta.

EBA's analys av Reformagendan

I denna rapport presenteras en analys av regeringens Reformagenda: vad avser regeringen förändra och vad är utgångsläget för respektive aviserad förändring? Analysen, som i stort följer Reformagendans struktur, har tre komponenter.

Inledningsvis identifieras Reformagendans beståndsdelar med hjälp av ett kodningsschema. Reformagendan innehåller ett betydande antal målformuleringar, prioriteringar, planerade förändringar och aviserade aktiviteter. Mängden utfästelser gör det viktigt att tydligt särskilja huvudsakliga och starkt prioriterade förändringar.

Därefter beskrivs nuläge och utgångsläge för de viktigare aviserade förändringar som identifierats. Avsikten är att ge en bild av det svenska biståndets styrning och organisering på respektive område innan Reformagendan beslutades. De strategier och strategimål som styrde biståndet innan Reformagendan beslutades kartläggs. Ambitionen är att sedan använda detta som en av flera utgångspunkter för att identifiera och följa skillnaderna (före och efter Reformagendan) i kommande studier av agendans genomförande.

Avslutningsvis har EBA också kartlagt hur biståndet fördelats finansiellt. Analysen inkluderar biståndets fördelning på övergripande områden, länder och teman, men också en mer fokuserad beskrivning av de områden där regeringen aviserat ökad eller minskad medelstildelning.

EBA's baslinje för Reformagendan och dess genomförande

Denna rapport avser ge en fördjupad förståelse av Reformagendan och dess startpunkt. Även om Reformagendan, i likhet med de flesta tidigare inriktningsdokument, inte presenterar en hierarki mellan prioriterade områden och resultat, så menar EBA att det i agendan anges en relativt tydlig målhierarki för Sveriges internationella bistånd i form av mål för vad biståndet ska uppnå till hur regeringen hoppas förändra biståndets styrning, organisering och genomförande.

Regeringen betonar att biståndet även framöver ska uppnå det av riksdagen beslutade målet, att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Därefter

presenterar regeringen två övergripande mål. Det som tydligt betonas, genom hela agendan, är att det svenska biståndet är en del av Sveriges utrikespolitik och ska driva och värna svenska intressen. Det andra är att biståndet ska effektiviseras, och genom långsiktighet och transparens bidra till tydliga resultat. Det andra målet lyfter alltså regeringens ambitioner att reformera styrningen och prioriteringarna inom biståndet, med en tidsmässigt avgränsad plan för att genomföra dessa förändringar.

Regeringen presenterar också geografiska prioriteringar och tematiska mål för Sveriges bistånd. De geografiska prioriteringarna är att biståndet ska fokusera på Ukraina och närområdet, och att antalet partnerländer ska minska till högst 30. De tematiska områdena introducerar delvis nya prioriteringar, men en noggrann och detaljerad uppföljning krävs för att konkret kunna utvärdera vilka faktiska skillnader dessa förändringar medför.

EBA:s fortsatta arbete

EBA avser att framöver beställa och genomföra en rad uppföljningar, granskningar, utvärderingar och analyser med denna baslinjestudie som utgångspunkt. Detta inkluderar de förändringar som initierades under 2023, året innan agendan formellt beslutades.

1 Inledning

Det svenska biståndet har sedan dess formella start 1962 präglats av kontinuitet, i synnerhet gällande övergripande målformulering, princip för att bestämma biståndets finansiella storlek och synen på det multilaterala systemet.

Den regering som tillträdde år 2022 aviserade en reformering av biståndspolitiken, en ambition att en starkare koppla det svenska biståndet till svenska utrikes- och inrikespolitiska intressen och en tydligare ambition att koncentrera biståndet (med vikt på närområdet).

Regeringen inledde förändringar redan i budgeten och myndighetsstyrningen för 2023, men det var först i december 2023 som den nya biståndspolitikens inriktning samlad presenterades genom regeringsbeslutet ”Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt”, ofta kallad ”Reformagendan” (Regeringen 2023a). Dokumentet ersätter de tidigare styrdokumenterna ”Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt stöd” (Regeringen 2016) och ”Strategi för multilateral utvecklingspolitik” (Regeringen 2017).

Som de flesta politiska dokument lämnar Reformagendan utrymme för olika tolkningar. Detta kan ses som en politisk nödvändighet när majoriteter ska skapas genom koalitioner. I den mån ett politiskt dokument specificerar målsättningar blir det dock avgörande att tolka dessa på ett entydigt sätt. Annars omöjliggörs utvärdering och uppföljning.

Den övergripande ambitionen med denna rapport är därför att försöka tydliggöra och klargöra vad regeringen genom Reformagendan konkret avser förändra i det svenska biståndet. Därigenom etableras en utgångspunkt för vidare uppföljning, granskning, utvärdering och analys av Reformagendans genomförande. I denna rapport hoppas vi uppnå, åtminstone, två saker:

1. *Att sammanställa Reformagendans utfästelser om mål, verksamhetsinriktning och finansiering på ett tydligt sätt.* Till skillnad från tidigare inriktningsdokument (som främst betonat prioriteringar för biståndets genomförande) är Reformagendan utformad för att ge en riktning i förändringar av det svenska biståndet. Den är i sin rubriksättning och sina formuleringar på många sätt därför tydligare med vad och hur regeringen avser påverka. Samtidigt innehåller dokumentet inte en explicit målhierarki, utan en mängd möjliga mål och prioriteringar.

Därför kräver en vidare utvärdering av agendans genomförande ett tydliggörande: vad är nya målformuleringar, vilka tematiska områden prioriteras, vad är utfästelser av prestationer och aktiviteter, samt vad avser justeringar i medelstildelning?

2. *Att skapa en övergripande bild av utgångsläget för förändringarna.* Vad är det som ska förändras? En sådan ”baslinje” är nödvändig för att kunna bedöma förändringarnas storlek och måluppfyllelse. Ambitionen här är att ge en övergripande bild av utgångsläget på de områden som regeringen identifierat som särskilt viktiga, eller där förändringar aviserats.

Som det svenska biståndets oberoende utvärderingsorgan har EBA en viktig roll att utvärdera större reformer inom politikområdet. Det är svårt att hitta ett bättre exempel på detta än en reform av hela politikområdet i sig. Vi har därför ett eget behov av att göra den samlade reformeringen utvärderingsbar. Men vi tror att denna genomgång kan vara av intresse för en större grupp intressenter.

Det är viktigt att betona att denna rapport sammanfattar, belyser och tolkar regeringens utfästelser *så som de presenteras i Reformagendan*. Det finns flera exempel på att reformeringen av biståndet påbörjades innan Reformagendan beslutades, och ett flertal förändringar har skett efter beslutet, när denna rapport skrivs. Hur regeringens ambitioner omsätts i praktiken ligger dock utanför denna rapportens syfte. Här etableras en startpunkt för analys.

Hur EBA framöver kan följa upp och utvärdera vad i Reformagendan som genomförts, och vad det får för effekter, diskuteras i kapitel 4.

1.1 Hur rapporten tagits fram

Rapporten har alltså som syfte att etablera en utförlig utgångspunkt för vidare uppföljning, utvärdering och granskning av Reformagendans genomförande. Ambitionen är att ge en förståelse för dels de förändringar som regeringen aviserar i Reformagendan, dels nuläget inom de områden som ska utvecklas.

Rapporten svarar på två huvudfrågeställningar:

1. Vad har regeringen beslutat i och med Reformagendan?
2. Vad är utgångsläget för respektive aviserad förändring?

För att besvara dessa två frågeställningar presenteras en rapport baserat på tre huvudsakliga komponenter.

Studiens första komponent hjälper oss att besvara den första frågan, att närmare förstå och kartlägga vad regeringen beslutat, eller aviserar, i Reformagendan.

- **Komponent 1: En analys av Reformagendan**

Reformagendan innehåller ett betydande antal målformuleringar, prioriteringar, planerade förändringar och aviserade aktiviteter. Mängden utfästelser gör det viktigt att tydligt särskilja huvudsakliga och starkt prioriterade förändringar. Reformagendan har analyserats med hjälp av ett kodningsschema, där regeringsbeslutets olika beståndsdelar kan identifieras och klassificeras. Hur kodning och analys genomförts beskrivs i mer detalj i kapitel 3 och bilaga 1.

De två andra komponenterna bygger på resultatet i den första komponenten. De bidrar med underlag för att besvara studiens andra fråga, genom att beskriva utgångspunkter/nulägen inom de områden där regeringen aviserat förändringar.

- **Komponent 2: Utgångsläge för aviserad förändring av biståndet**

Med resultatet från komponent 1 på plats är nästa steg att ge en bild av nuläge och utgångsläge för de viktigare förändringar som identifierats. Eftersom det handlar om en mängd mål, prestationer och aktiviteter har gruppering och sedan prioritering gjorts till de förändringar som anses viktigast (finansiella omfördelningar hanteras i komponent 3).

En del i komponent 2 är en kartläggning av styrning och organisering av det svenska biståndet på respektive område innan Reformagendan beslutades. Analysen tar sin utgångspunkt i resultatet från komponent 1. De strategier och strategimål som vid denna tid styrde biståndet redovisas. Detta kan EBA sedan använda som en av flera utgångspunkter för att identifiera och följa skillnaderna (före och efter Reformagendan) i kommande studier av agendans genomförande.

- **Komponent 3: En baslinje för fördelningen av det svenska biståndet (2018–2023)**

Den tredje komponenten fokuserar på biståndets fördelning i finansiella termer. I Reformagendan aviseras ett antal direkta omfördelningar av biståndsmedel (som kartlagts i komponent 1). Ett antal andra aviserade insatser kan också antas få effekter på biståndsmedel. En bild av

biståndets fördelning under perioden innan Reformagendan beslutades är därför av vikt för såväl uppföljning som mer ingående utvärdering framöver.

Den data som används kommer främst ur regeringens budgetpropositioner samt OECD-DAC:s data över ländernas rapportering av bistånd genom det så kallade Creditor Reporting System (CRS fortsättningsvis) och sammanställningar av denna data i databasen ”DAC1”.¹ Dessa är fritt tillgängliga källor vilket underlättar replikering. Vilka källor som använts och hur data har behandlats, samt eventuella avsteg från användandet av öppna data, redovisas vid respektive tabell och figur.

En kartläggning av biståndets fördelning under perioden 2018–2023 (ibland till 2022 på grund av tillgänglighet) presenteras i denna rapport. Denna sexårsperiod ger en bild av biståndets utveckling under en något längre period (som dessutom inkluderar eventuella omfördelningar på grund av såväl COVID19-pandemin och kriget i Ukraina). Det är också så att biståndet i stort styrs av långa strategier och fleråriga insatsavtal. Därför bör omfördelningar normalt studeras över en längre tid. Baslinjen är viktig, dels för att kunna följa förändring över tid, dels för att kunna koppla specifika medelsfördelningar till utfästelser i Reformagendan.

1.2 Rapportens disposition

Rapporten är organiserad i fyra kapitel, inklusive detta inledande kapitel.

I kapitel 2 presenteras en kort orienterande bakgrund av hur styrningen av Sveriges internationella bistånd utvecklats över tid. Syftet är tredelat. För det första ger det en kortfattad introduktion till hur styrningen av Sveriges internationella bistånd är (eller varit strukturerad) och hur genomförandet organiserats. För det andra ger en tillbakablick en grund för rapportens baslinje, där Reformagendans mål och prioriteringar jämförs med föregående styrning på området. Avslutningsvis belyser bakgrundskapitlet också tidigare analyser, kritiska diskussioner och utvärderingar av biståndets styrning.

¹ Databaserna DAC1 (till och med 2023) och CRS (till och med 2022) laddades ned från OECD:s hemsida den 3 april 2024. CRS-data för 2023 (som saknar vissa serier) tillhandahölls av Sida den 8 juli 2024.

I kapitel 3 redovisas resultatet av EBAs analys av Reformagendan. Utifrån resultatet i de analytiska komponenterna som presenterats ovan ges läsaren en bild av vad regeringen, enligt EBAs analys, presenterat för mål och prioriteringar för Sveriges internationella bistånd. För samtliga övergripande mål diskuteras sedan utgångspunkten, både i termer av tidigare styrning och prioriteringar och hur biståndsbudgeten tidigare fördelats.

I rapportens avslutande kapitel diskuterar hur den baslinje för Reformagendan som etableras i denna rapport kan komma att användas i framtida studier och utvärderingar.

2 Reformagendan och tidigare styrning

Det svenska statliga internationella biståndet skiljer sig på ett flertal sätt från annan statlig verksamhet. Den tydligaste skillnaden gentemot andra politikområden är att den direkta målgruppen för verksamheten inte utgörs av svenska skattebetalare. Politikområdets mål ska uppnås i andra länder, genom en verksamhet som till stor del bedrivs i andra länder.² Nedan beskrivs i korthet biståndets verksamhetsstyrning och finansiella styrning, utöver vad som generellt gäller för verksamhetsstyrning i staten.

2.1 Tidigare agendor

Efter kritik från bland annat OECD-DAC (2009) och Statskontoret (2005 och 2011) om otydlighet kring hur perspektiv, särskilda ansträngningar och policystyrande tematiska dokument påverkar eller relaterar till det övergripande målet för biståndet beslutade alliansregeringen 2014 om en så kallad biståndspolitisk plattform (Regeringen 2014). Den huvudsakliga motiveringen bakom plattformen låg inte i en förändring av biståndet utan att den ”konsoliderar överenskommen politik som tidigare utvecklats inom biståndet och konkretiserar den inriktning för biståndet som fastställs av Sveriges politik för global utveckling (PGU)” (Regeringen 2014, sid. 5).

Den socialdemokratisk-miljöpartistiska regeringens ”biståndspolitiska policyramverk” ersatte i sin tur Alliansregeringens ”plattform”. Detta motiverades inte främst av ett reformbehov utan snarare av ett behov av att anpassa biståndspolitiken efter de större internationella överenskommelser som slöts år 2015: Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering, klimatavtalet från Paris och Sendairamverket om katastrofriskreducering. En kort sammanfattande bild av biståndspolitiken under en längre tid ger bilden av ett område som karaktäriserats av kontinuitet och en låg grad av politisering (se t.ex. Larue 2022).³

² En tidigare EBA-rapport (EBA, 2014) uppskattar att 19 procent av biståndsramen 2013 hade en direkt användning i Sverige (av vilka 64 procent finansierade kostnader för flyktingmottagande i Sverige).

³ Detta är en slutsats dragen i efterhand, i stunden kan situationen ha uppfattats annorlunda (se t.ex. Sundström, 2022).

Det huvudsakliga utvärderingsobjektet för denna rapport, ”Reformagendan”, formellt i form av dokumentet ”Bistånd för en ny era. Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt” ersätter alltså det tidigare policyramverket från 2016, samt ”Strategi för multilateral utvecklingspolitik” från 2017. En övergripande slutsats i denna rapport är att ambitionerna från och med 2023 särskiljer sig från tidigare i det att de avser bryta en tidigare kontinuitet. Kommande kapitel redovisar aviserade reformer så som de uttrycks i Reformagendan.

2.2 Biståndets övergripande styrning

Vad gäller den finansiella styrningen ser resurssättningen av biståndet i statsbudgeten annorlunda ut än för andra politikområden. För biståndet anges en övergripande total nivå för biståndsutgifterna. Till och med 2022, under det så kallade enprocentsmålet, kallades de totala budgeterade utgifterna för ”biståndsram” och uppgick oftast till en procent av BNI.

Statsbudgeten är uppdelad i 27 utgiftsområden (UO). Fler än 10 av dessa UO har utgifter som enligt OECD-DAC:s regelverk kan klassas som bistånd, och riksdagen har alltså bestämt att alla dessa utgifter ska rymmas inom biståndsramen. De största posterna utanför biståndsbudgeten (som är UO7) är biståndet via EU och vissa kostnader för Sveriges mottagande av asylsökande. Utgifter inom andra UO än biståndsbudgeten kallas för avräkningar. Själva budgeten för UO7, ”Internationellt bistånd”, uppgick 2018–2022 till mellan 82 och 90 procent av biståndsramen.⁴

Biståndet utmärks av att verksamheten (utöver myndigheters förordningar med instruktion och regleringsbrev) styrs med hjälp av fleråriga så kallade strategier (i en ganska intern betydelse av ordet, de är inte strategier utifrån vad man utanför biståndet skulle kalla en strategi). Dessa strategier kan vara geografiska (enskilda länder eller regioner) eller tematiska. Det är genom strategierna, myndighetsförordning med instruktion, regleringsbrev samt övriga regeringsuppdrag (som kan ges i regleringsbrev eller

⁴ Utan att alltför mycket frångå ambitionen i denna rapport att presentera ett utgångsläge kan noteras att regeringen sedan budgetpropositionen för 2023 i stället talar om ”en total budget för biståndet”. Denna inkluderar på samma sätt som tidigare alla de verksamheter som enligt OECD-DAC kan klassificeras som bistånd. Det kan noteras att Sverige sedan NATO-medlemskapet 2024 har ett liknande system inom försvarsområdet. NATO har en definition med tillhörande riktlinjer om vilka kostnader som kan räknas som försvarsutgifter vilket på många sätt motsvarar OECD-DAC:s regelverk kring biståndet. Regeringen har dock aviserat ambitionen att tvåprocentsmålet ska uppfyllas redan inom UO6 vilket gör hanteringen i budgetpropositionen enklare.

särskild ordning) som den formella styrningen sker för att genomföra den politiska inriktningen. Vid årsskiftet 2022/2023 styrdes biståndet genom 23 landsstrategier, 8 geografiska strategier samt 12 tematiska strategier.⁵

Strategierna anger mål för det svenska utvecklingssamarbetet i respektive område (vad samarbetet ska bidra till under en angiven strategiperiod) medan de myndigheter som får i uppdrag att genomföra strategierna ansvarar för hur detta ska ske. Till skillnad från många internationella motsvarigheter är Sida inte en genomförarorganisation utan en (starkt delegerad) bidragsförmedlande myndighet, vilket skapar ytterligare steg i verksamhetsstyrningen.⁶

Genom regleringsbreven ges de ansvariga myndigheterna dispositionsrätt till anslagsposter kopplade till angivna verksamheter. Myndigheten har sedan bestämmanderätt över hur tilldelade medel inom en anslagspost ska användas för att på bästa sätt genomföra verksamheten. Strategierna styr användningen av medel inom respektive anslagspost. Flera strategier kan styra medel inom samma anslagspost. De geografiska strategierna och några av de tematiska strategierna har ett belopp angivet för hela strategiperioden och myndigheten har rätt att styra de årliga utbetalningarna för dessa strategier inom ramen för anslagspostens totala nivå. De flesta tematiska strategierna resurssätts årligen i regleringsbreven.

För det multilaterala biståndet tilldelas Sida så kallad dispositionsrätt för medlen för att genomföra utbetalningen åt regeringen eller Regeringskansliet. Utbetalningarna till de olika organisationerna beslutas av regeringen.

⁵ Utöver dessa finns organisationsspecifika strategier för prioriterade multilaterala organisationer.

⁶ För en genomgång av denna kedja, se EBA (2016).

3 En analys av Reformagendan

Detta kapitel innehåller en analys av Reformagendan utifrån de två grundläggande frågor som vägleder denna rapport. Kortfattat handlar det alltså om vilka mål och prioriteringar regeringen beslutat, och vad utgångspunkten är för respektive mål. Här kanske läsaren frågar sig varför en sådan analys egentligen behövs – räcker det inte med att läsa Reformagendan?

Här kan EBA bara konstatera att Reformagendan – i linje med traditionen på detta politikområde – innehåller en stor mängd formuleringar som kan läsas som mål och prioriteringar. Vad som är vad, samt hur de förhåller sig till varandra är inte explicit formulerat i beslutet. Det lämnar utrymme för möjliga tolkningar, vilket är en av anledningarna till att EBA ansett denna rapport motiverad. Den andra anledningen är att, utöver tolkningen, presentera en baslinje för respektive mål.

Vår läsning och analys av Reformagendan har lett oss att formulera ambitionerna i form av *övergripande* respektive *tematiska mål*, *delmål* och *prioriterade resultat*. Dessutom finns specifika *geografiska prioriteringar*. Utöver detta har vi också identifierat ett antal aviserade *förändringar i medelsfördelning* och *utlovade aktiviteter*. Det är en uppdelning som inte återfinns i Reformagendan, utan ett resultat av EBAs analys. Vi menar dock att denna typ av strukturering följer av vad som faktiskt står i beslutet, och att det kan bidra till en ökad tydlighet kring mål och prioriteringar i regeringens styrning. Samtidigt är det resultatet av en analys som presenteras. För en mer detaljerad diskussion av hur analysen gått till hänvisas läsaren till bilaga 1 – metod för analys.

EBA har inte som avsikt att bedöma eller ompröva de övergripande och tematiska målsättningarna, dessa ser vi som politiskt formulerade ambitioner som vi inte har i uppdrag att bedöma. Fokus kommer ligga på måluppfyllelse, i vilken mån prioriterade resultat uppnås och om regeringen – för att nå dessa – genomför de aktiviteter som aviserats i Reformagendan.

I kommande delar av detta kapitel presenteras analysen med utgångspunkt i övergripande mål, geografiska prioriteringar och tematiska mål. Analysen är indelad i fem avsnitt. I det första presenteras en samlad bild av mål och prioriteringar för Sveriges internationella bistånd. Därefter följer två avsnitt som i större detalj beskriver två övergripande mål för biståndet, följt av ett avsnitt som belyser de geografiska prioriteringarna. Avslutningsvis analyseras de tematiska mål som ska styra biståndets

genomförande. För samtliga avsnitt ges en kort introduktion till EBAs befintliga rapporter på respektive område.

3.1 Övergripande mål och prioriteringar

Regeringen inleder Reformagendan med att betona det av riksdagen beslutade övergripande målet för det svenska biståndet, att biståndet ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Därefter följer ett antal prioriteringar, både i rubriker och i löptext, utan att en explicit styrande målhierarki formuleras. Utifrån den analys som gjorts för denna rapport går det dock att argumentera för att Reformagendan innehåller inte bara ett antal övergripande mål utan också en möjlig målhierarki med tematiska mål, delmål och prioriterade resultat. De samlade målsättningar och prioriteringar som formuleras i Reformagendan sammanfattas i figur 1.

Figur 1: Reformagendans övergripande mål

ÖVERGRIPANDE MÅL	<p>Biståndet ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvecklingssamarbetet ska utgöra en del av svensk utrikespolitik, och ska bidra till att driva och värna svenska intressen • Det svenska biståndet ska vara långsiktigt, transparent och effektivt
TEMATISKA MÅL	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad fattigdom genom jobbskapande, handel och utbildning • Förbättrad hälsa för de allra mest utsatta • Främja frihet och bekämpa förtryck • Utökat och effektiviserat klimatbistånd • Stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt • Minska antalet irreguljära migranter och personer på flykt samt öka återvändande och återvandring • Rädda liv och lindra nöd
GEOGRAFISK PRIORITERING	<ul style="list-style-type: none"> • Stöd till Ukraina och vårt grannskap är prioriterat • Antalet bilaterala samarbeten ska minska till högst 30
FINANSIELLA RAMAR	<ul style="list-style-type: none"> • Biståndsbudgeten uppgår till 56 miljarder kronor årligen (2023-2026) • Årliga avräkningar för kostnader för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande i Sverige begränsas till maximalt 8 procent av den totala biståndsbudgeten (2023-2026)

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

Flertalet mål är tydligt formulerade direkt i agendan medan några belyses genom EBAs analys av texten. Till flertalet mål går det också att knyta prioriterade resultat, aviserade aktiviteter och budgetära förändringar.

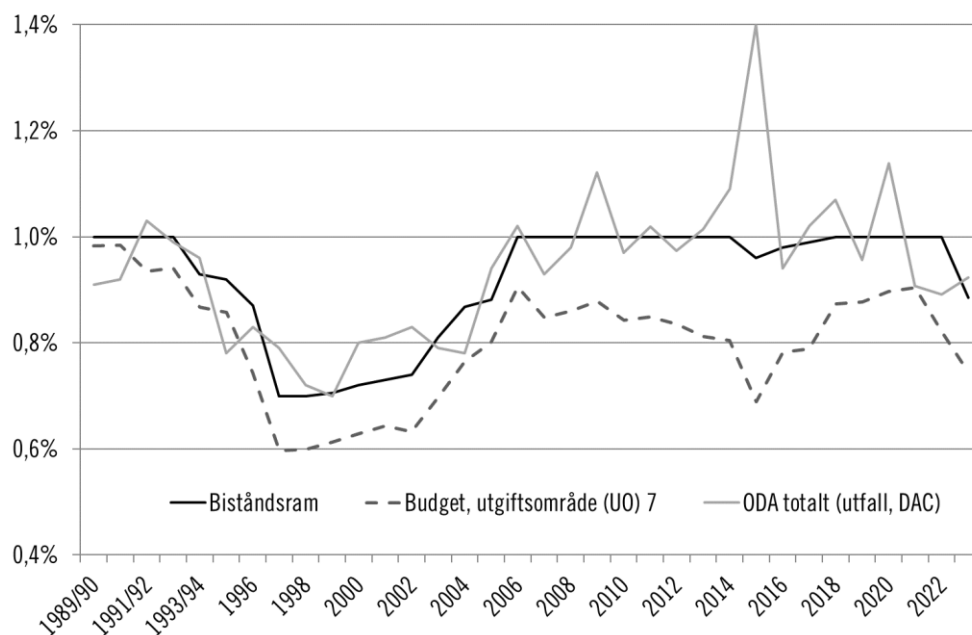
Som framgår av Figur 1 har regeringen kompletterat riksdagens mål för biståndet med två ytterligare mål för verksamheten. För det första uttalas att det svenska biståndet är en del av utrikespolitiken och därmed ska bidra till att driva och värna svenska intressen. För det andra formulerar regeringen ett mål om att biståndet ska vara långsiktigt, effektivt och transparent. På många sätt är dessa två målsättningar inte nya för biståndet även om, i synnerhet det första målet, betonas mer genomgående i dokumentet jämfört med tidigare biståndspolitiska inriktningar. Dessa två övergripande mål diskuteras i mer detalj i avsnitt 3.2 och 3.3 i denna rapport.

Två geografiska prioriteringar formuleras också för biståndet. EBA tolkar inte dessa som mål för biståndet, utan tidsliga prioriteringar för hur biståndsmedel ska fördelas och riktas. En mer ingående diskussion av dessa två prioriteringar återfinns i avsnitt 3.4.

Utöver dessa övergripande mål för biståndet presenteras också ett antal tematiska mål. De tematiska målen överensstämmer på övergripande plan relativt väl med de områden som tidigare varit prioriterade inom det svenska biståndet. Utifrån en snäv läsning av prioriterade tematiska områden är det inte självklart att se vad som förändras med den nya politiken. EBAs analys visar dock på ett antal viktiga förändringar i jämförelse med tidigare prioriteringar i Sveriges bistånd. De tematiska målen analyseras i mer detalj i avsnitt 3.5.

Regeringen förtydligar i Reformagendan de övergripande finansiella ramarna för utgiftsområdet, för perioden 2023–2026. Den ”totala biståndsbudgeten” (som ska rymma biståndsutgifter inom flera utgiftsområden) ska uppgå till 56 miljarder kronor. Detta är en förändring gentemot det tidigare enprocentsmålet, att biståndet ska uppgå till en procent av bruttonationalinkomsten (BNI). Figur 2 visar för åren 1989–2023 denna ”biståndsram” samt omfattningen av utgiftsområde 7 som andel av (juli månads prognos för nästa års) BNI. Figuren visar även det bistånd som rapporteras till OECD-DAC (som andel av BNI-utfall). Notera att redovisningen till OECD följer andra redovisningsregler än Sveriges, bland annat var gäller redovisning av lagda skuldsedlar (se tex. Budgetpropositionen 2025, avsnitt 2.5.1 för en förklaring).

Figur 2: Biståndsram, biståndsbudget (UO7) och till OECD redovisat bistånd 1989/90–2023 (andelar av BNI)

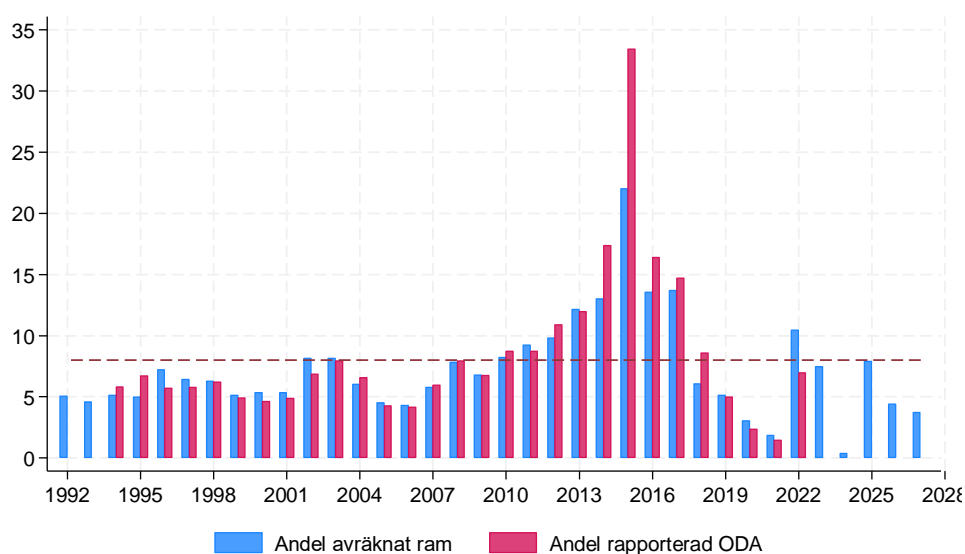

Not: Stora skillnader mellan budget och utfall (redovisat till DAC) beror på olika redovisningsprinciper. Exempelvis redovisades till DAC år 2015 totalt 20,2 miljarder kronor för kostnader för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande till Sverige som bistånd samtidigt som "biståndsramen" avräknades cirka 8,9 miljarder av dessa kostnader. År 2020 lades en stor skuldsedel till Gröna klimatfonden som redovisas i sin helhet till DAC det året (medan utbetalningarna respektive år redovisas i det svenska systemet).

Källa: Budgetpropositioner (olika år) och Sveriges rapportering till OECD-DAC.

Reformagendan fastslår vidare att andelen avräkningar från biståndsramen för kostnader för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande i Sverige får uppgå till högst 8 procent. Figur 3 anger historiska avräkningar som andel av ram (samt som andel av till OECD-DAC redovisat bistånd).

Figur 3: Kostnader för mottagande av asylsökande till Sverige, avräknade från biståndsram respektive totalt redovisat till DAC, 1992–2027 (andelar)

Not: Andelen biståndsklassade asylkostnader av totalt rapporterat bistånd till OECD-DAC (röd stapel) skiljer sig från avräkningar (blå stapel) av ett antal redovisningstekniska orsaker. Den största skillnaden syns år 2015 då 22 procent (8,9 miljarder) av biståndsramen (som det året budgetterades till 0,96 procent av BNI) avräknades för migrationskostnader. Till DAC rapporterades det året ytterligare drygt 11 miljarder i migrationskostnader (totalt 20,2 miljarder), vilket gav ett totalt rapporterat bistånd på 1,4 procent av BNI av vilka migrationskostnaderna utgjorde 33 procent. Källa: Beräkningar från utfall (till och med 2023), prognos (2024), budget (2025) och beräkningar (2026–2027) i senaste budgetproposition som redovisar respektive år (Andel avräknat ram) samt OECD-DAC, dataset "DAC1" (Andel rapporterad ODA).

De finansiella ramar som presenteras i dokumentet sammanfaller med nuvarande mandatperiod. EBA drar därmed slutsatsen att 2023–2026 motsvarar de tidliga ramarna för Reformagendans genomförande.

3.2 Att driva och värna svenska intressen

Utöver det av riksdagen beslutade målet för biståndet är det mål som tydligast betonas att biståndet ska bidra till att driva och värna svenska intressen, som en del av den svenska utrikespolitiken. Det är en målsättning som tydligt formuleras redan i Reformagendans inledning, och kompletteras med ytterligare delmål och prioriterade resultat i agendans avslutande avsnitt. Det är ett tema som också löper genom hela Reformagendan, med omnämningen i en majoritet av agendans olika avsnitt. Regeringen inleder agendan med att betona:

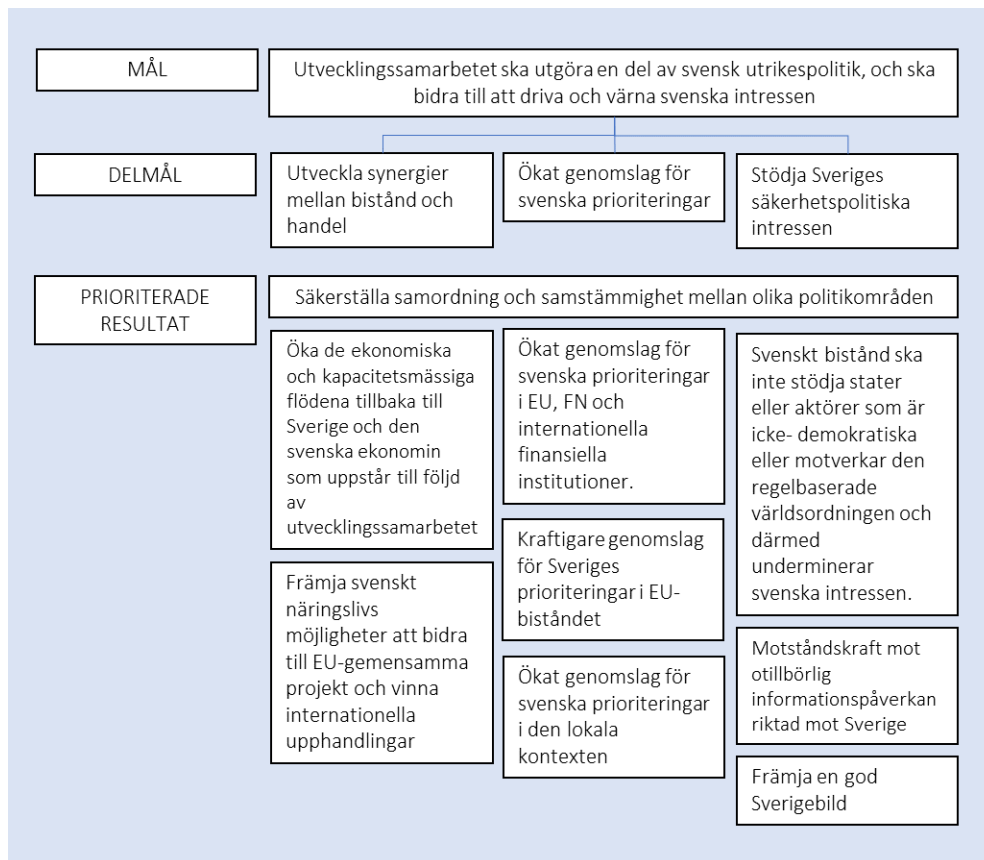
Biståndet utgör en betydelsefull del av det svenska engagemanget i världen...biståndet [är] ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen för att driva och värna svenska intressen och möta de utmaningar som vi och världen står inför. Genom att säkerställa samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, så som utvecklingspolitiken, utrikespolitiken, säkerhetspolitiken, handelspolitiken, klimatpolitiken och migrationspolitiken, främjar vi långsiktighet, effektivitet och resultat i den svenska biståndspolitikerna samt ökar genomslag för svenska intressen globalt, men också bilateralt med andra länder. (sid. 4)

Citatet fångar flera av de prioriteringar som regeringen betonar. Dels den övergripande målsättningen att genom biståndet driva och värna svenska intressen, dels vikten av att säkerställa samordning mellan olika politikområden. En ny styrningsform där samtliga svenska prioriteringar ska ingå, så kallade landstrategier, aviseras (mer om detta i avsnitt 3.3). Särskilt betonas vikten av synergier mellan utvecklingspolitiken och främjande/handel respektive migration.

Den målhierarki som framträder vid en närmare läsning av Reformagendan presenteras i Figur 4. Notera att ett delmål för migration inte inkluderats i figuren. Detta då synergier mellan migration och bistånd också presenteras som ett tematiskt mål, se avsnitt 3.4.6.

Regeringen betonar starkt att utvecklingspolitiken är en del av den svenska utrikespolitiken. Skrivningar om detta utgör en betydande del av Reformagendans första avsnitt, och även i det avslutande avsnittet om kanaler och aktörer är frågan om det svenska inflytandet centralt. Därtill återkommer till exempel frågan om svenska företags möjligheter att delta i ökad grad under flertalet av agendans avsnitt.

Figur 4: Målhierarki för det övergripande målet att driva och värna svenska intressen

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

Denna tydlighet kring kopplingen mellan utvecklings- och utrikespolitik skiljer sig markant från den föregående politiken som den presenterades i policyramverket. Men det är samtidigt inte helt nytt. Även i policyramverket angavs att:

Det svenska utvecklingssamarbetet är en central del av utrikespolitiken och vi strävar efter en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors syn på utveckling. Vi ska ta vara på alla de möjligheter som den nya, hållbara agendan erbjuder (Regeringen, 2016, sid 3)

Även i policyramverket betonas vikten av svenskt inflytande i olika multilaterala fora, samt vikten av en samstämmig politik. Där var dock utgångspunkten för samstämmigheten den av riksdagens 2003 beslutade Politiken för Global Utveckling (PGU) och de målsättningar och åtaganden som formuleras i Agenda 2030. Den dåvarande regeringen slog fast att "...alla svenska politikområden gemensamt och samstämmigt

bidrar till Agenda 2030 och att dess mål nås. PGU och Agenda 2030 är hela regeringens ansvar” (Regeringen, 2016, sid. 6). Även om delmål och prioriterade resultat i flera fall är desamma som i policyramverket, eller åtminstone lika, är det övergripande målsättningen tydligt annorlunda – att driva och värna svenska intressen.

Exakt hur politikens genomförande på detta område kommer skilja sig från den tidigare framgår inte tydligt utan kommer behöva analyseras närmare framöver. En aspekt som dock framträder är regeringens betoning på strategisk kommunikation och offentlig diplomati. Ökad synlighet och kommunikativt genomslag ska bidra till att flera av de prioriterade resultaten på området uppnås.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Influence in Multilateral Aid Organisations: A literature review (juli 2023)

Denna underlagsrapport ger en översikt av kunskapsläget kring påverkansarbete och inflytande i multilaterala organisationer, med fokus på kanaler och strategier som länder använder sig av för att uppnå inflytande. En central slutsats är att inflytande uppnås genom långsiktigt påverkansarbete via flera kanaler och strategier över tid. Sverige kan få inflytande genom att agera smart och tajma sina ansträngningar, prioritera frågor och skapa strategiska allianser.

Utvärdering av strategiska sekunderingar som del av svenskt påverkansarbete (2022:01)

Rapporten belyser hur Sverige arbetar med sekunderingar som ett verktyg för att samverka med och påverka multilaterala organisationer för ökat genomslag för svenska utvecklingspolitiska prioriteringar. Den övergripande slutsatsen är att seniora sekunderingar kan vara ett effektivt instrument i svenskt påverkansarbete, under rätt förutsättningar och omständigheter. Författarna visar att det krävs ett gediget förberedelsearbete för att sekunderingar ska kunna uppnå sin strategiska potential.

Member State Influence in the Negotiations on the Neighbourhood, Development, and International Cooperation Instrument (2022:07)

Rapporten analyserar EU-förhandlingarna om budgeten 2021–2027, med fokus på NDICI som styr EU:s utvecklingssamarbete. Genom statistisk analys bedöms hur framgångsrika olika aktörer, särskilt Sverige, var i att nå sina mål. Resultaten visar att framgången var jämnt fördelad, men Sverige utmärkte sig i frågor om jämställdhet och fattigdomsbekämpning. Länders engagemang, förmåga att övertyga och innehav av ordförandeskapet var avgörande faktorer för framgång.

Rapporter på området

Like-minded in Principle or Practice? Priorities and Allocations in EU Member States' Foreign Aid (maj 2021)

Denna underlagsrapport kartlägger EU och dess medlemsländers biståndspolitiska prioriteringar och hur de allokerar sitt bistånd. Den analyserar mönster och grupperingar i både policy och biståndsfördelning, samt identifierar vilka länder som har liknande prioriteringar som Sverige.

Sweden's Financing of UN Funds and Programmes: Analysing the Past, Looking to the Future (2017:11)

Denna rapport undersöker hur ökningen av öronmärkt stöd till FN:s fonder och program, har påverkat FN:s möjligheter att uppfylla sina mandat. Samt vilka slutsatser Sverige, som en förespråkare för kärnstöd, ska dra för sin framtida finansiering av FN:s fonder och program.

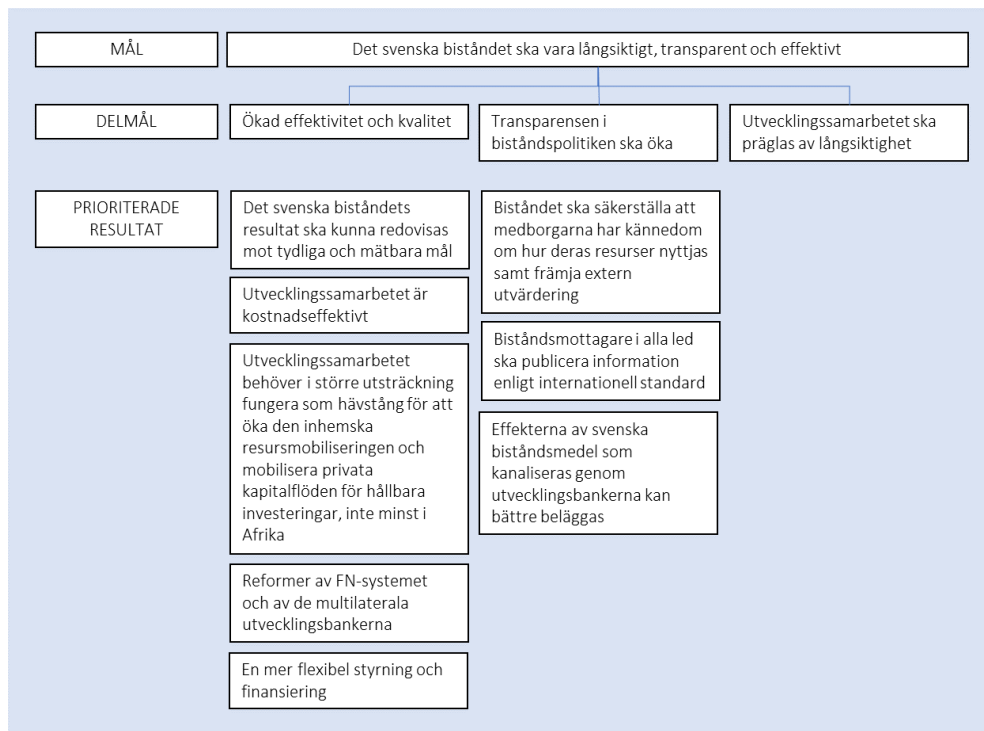
3.3 Långsiktighet, transparens, effektivitet

Reformagendan innehåller ett övergripande mål som skiljer sig från övriga målsättningar. Där övriga mål och prioriteringar i stort fokuserar på vad biståndet ska prioritera och vilka resultat som ska uppnås ligger fokus här på utveckling av politikområdet. Målet, att det svenska biståndet ska vara långsiktig, transparent och effektivt, beskriver en förändring av själva verksamheten, i såväl styrning som genomförande. Regeringen anger också i inledningen att Reformagendan:

...anger riktningen för biståndet under kommande år och utgör även grunden för flera nya processer för att förenkla, förtydliga och effektivisera styrningen och uppföljningen av biståndet som helhet och för att förbättra de resultat som uppnås. (sid. 3)

Detta återspeglas i Reformagendan tydligt genom att regeringen här aviserar ett betydande antal praktiska satsningar och rena aktiviteter. Reformagendan är till skillnad från det tidigare policyramverket därmed inte ett inriktningsdokument utan en genomförandeplan. Som nämnts ovan ger de finansiella ramarna också en tidsram för agendan. Det får därför antas att de nedan diskuterade satsningarna och aktiviteterna ska vara genomförda till 2026.

Figur 5: Målhierarki för det övergripande målet "Det svenska biståndet ska vara långsiktigt, transparent och effektivt"

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

EBAs analys visar på tre delmål vad gäller regeringens planerade utveckling av styrning och genomförande av det svenska biståndet, ökad effektivitet, transparens och långsiktighet. Till dessa kan ett antal prioriterade resultat också knytas (se Figur 5).

För delmålet om ökad effektivitet och kvalitet handlar det bland annat om ökad tydlighet om mål och resultat, men också ökad mobilisering av andra resurser samt reformer av det multilaterala systemet. Även för delmålet om ökad transparens finns flera prioriterade resultat, där både ökad publicering och ökad förståelse lyfts. Som diskuteras nedan finns ett betydande antal aviserade satsningar och aktiviteter som också tydligt kan knytas till delmålen om effektivitet och transparens.

För delmålet om långsiktighet är det dock inte riktigt lika tydligt med prioriterade resultat, satsningar eller aktiviteter. Det gör att det är svårt att utläsa exakt vad syftet med delmålet är, hur det är tänkt att omsättas i styrning. Det framgår dock av texten att det som eftersträvas konkret är en ökad långsiktighet i styrningen av biståndet.

3.3.1 Aviserade satsningar

Regeringen aviserar alltså också ett antal satsningar, omfördelningar eller prioriteringar av biståndsmedel. Dessa förstås av EBA som kopplade till delmålet för ökad effektivitet och kvalitet. Det går att utläsa tre olika typer av aviserade prioriteringar:

1. Ett antal statliga aktörer ska få ökade resurser
2. Svenskt bistånd ska i ökad grad gå till vissa organisationer
3. Fördelningen mellan olika typer av bistånd ska förändras

Specifika statliga aktörer som får ökade medel är för det första de myndigheter som bedriver utvecklingsamarbete. Det är redan idag ett betydande antal som bidrar med insatser främst inom reformsamarbete och förvaltningsbistånd. Utöver dessa aviseras också ökade resurser till Business Sweden och EBA.⁷

I Tabell 1 redovisas tidigare års finansiering till ett antal svenska myndigheter (samt EBA) i form av förvaltningsanslag samt direkt tilldelade medel från regeringen till myndigheterna. Medel i form av bidragsfinansiering av verksamhet från Sida till myndigheter (exempelvis till Statistiska centralbyrån, Skatteverket och Universitets- och högskolerådet, men även till myndigheter som har direkta uppdrag från regeringen, som MSB) redovisas inte. Dessa medel uppskattas till omkring 500 miljoner kronor per år. Som framgår i tabellen har anslagen ökat betydligt under perioden, mycket beroende på kapitaltillskott till Swedfund (som går via Kammarkollegiet). Vad regeringens aviserade satsningar innebär i termer av förändrade uppdrag, genom förordning, regleringsbrev osv., får EBA återkomma till i kommande uppföljning, när Reformagendan omsatts i konkret styrning.

⁷ Business Sweden (som heter Sveriges export- och investeringsråd i officiella dokument) har tidigare år enbart haft stöd för enskilda sällan förekommande aktiviteter. Det nya uppdraget regleras verksamhetsmässigt i regeringens riktlinjer för organisationen (Regeringen 2024a) samt finansiellt i Kammarkollegiets regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende anslag 1:1 i UO7 (Regeringen 2023b).

Tabell 1: Finansiering till myndigheter utöver Sida och UD (MSEK)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Förvaltningsanslag						
EBA	18	18	19	21	21	22
Riksrevisionen	47	52	39	38	51	50
Folke Bernadotte Akademin	121	125	127	189	222	206
Nordiska Afrikainstitutet	16	15	15	14	13	16
Direkt, anslag 1:1						
Polismyndigheten	171	186	148	146	143	162
Kriminalvården	38	36	32	34	37	40
Åklagarmyndigheten	6	6	6	3	6	9
MSB	56	55	55	62	76	150
Domstolsverket	7	6	6	8	9	7
Folke Bernadotte Akademin	165	193	166	126	165	163
Svenska Institutet	233	242	251	250	253	242
Nordiska Afrikainstitutet	16	16	14	15	17	18
Kammarkollegiet	663	659	896	1 079	1 294	1 645
Kommerskollegium	17	21	20	23	26	35
Vetenskapsrådet	169	171	182	188	182	180
Riksgäldskontoret	2	1	0	0	0	0
Strålsäkerhetsmyndigheten	14	15	14	12	14	25
Totalt anslag 1:1 ej Sida & UD	1 557	1 607	1 791	1 948	2 224	2 675

Källa: OECD-DAC CRS data samt tabell 2.4 och 2.8 i budgetpropositionen (olika år).

Den andra gruppen av aviserade omfördelningar är att svenskt bistånd i ökad grad går till vissa organisationer, eller typer av organisationer. Regeringen är tydlig med att de avser genomföra en genomgång av de organisationer som erhåller svenskt bistånd. Medel ska koncentreras till organisationer som är effektiva och som arbetar i linje med regeringens prioriteringar (se tabell 2).

Tabell 2: Ökad finansiering till specifika organisationer och Team Europa

Principer för finansiering

Det multilaterala samarbetet ska tydligare styras direkt mot organisationer vars mål och verksamhet är i linje med regeringens biståndsprioriteringar och som levererar effektivt på landnivå, samt till organisationer som arbetar med humanitär flyktinghjälp och barns rättigheter.

Öka stödet till aktörer i civilsamhället i de sammanhang där verksamheten inom biståndet är effektivt genomförd och bidrar till regeringens prioriteringar.

Bidra med [...] finansiering inom befintlig biståndsbudget inom för Sverige prioriterade områden för att genom de gemensamma Team Europa-initiativen skapa synlighet i samarbetsländerna.

Källa: EBAs kartläggning av Reformagendan.

Om detta är principer för *omfördelning* av svenskt bistånd eller en fokusering i termer av *färre* partnerorganisationer är inte helt tydligt. Värt att notera att de principer som presenteras för att styra finansieringen till multilaterala organisationer och civilsamhället egentligen inte är nya. I den Strategi för multilateral utvecklingspolitik (Regeringen 2017) som regeringen upphävde i och med Reformagendan angavs relevans och effektivitet som de två principer som skulle vägleda svenska finansieringsbeslut. Om dessa utfästelser faktiskt kommer innebära en förändring behöver studeras i uppföljningen av Reformagendans genomförande.

Avslutningsvis aviserar regeringen att vissa typer av finansiering eller partners ska prioriteras. Det handlar dels om minskningar av andelen kärnstöd, administrativa kostnader och antal transaktionsled, dels om ökat stöd till utvecklingsbanker, civilsamhälle och lokala organisationer (se Tabell 3). I flera fall kommer den exakta betydelsen av dessa prioriteringar behöva följas upp, då det finns betydande utrymme för olika tolkningar.

Tabell 3: Fördelningen mellan olika typer av bistånd ska förändras**Principer för finansiering**

Stärkta finansiella resurser genom multilaterala utvecklingsbanker och fonder.

Andelen bistånd som kanaliseras via kärnstöd till multilaterala organisationer begränsas och andelen bistånd som kanaliseras via civilsamhället ökar.

Använda multilaterala fonder som kanal för riktat finansiellt stöd till prioriterade områden, inklusive hälsa, jämställdhet, digitalisering samt klimat och miljö.

Ökat stöd till civilsamhället.

25 procent av humanitär finansiering ska gå direkt eller via intermediärer till lokala organisationer.

Administrativa kostnader och transaktionskostnader samt transaktionsled kan minska i svensk biståndsverksamhet.

Källa: EBAs kartläggning av Reformagendan.

Tabell 4 visar fördelningen mellan multilateralt och bilateralt bistånd. Notera att bilateralt bistånd här definieras som allt som inte är multilateralt kärnstöd, så som öronmärkt stöd till multilaterala organisationer, administrationskostnader och kostnader för asylmottagande i givarlandet. Notera också enskilda skuldsedlars betydelse för utfallet i fördelningen mellan multilateralt och bilateralt bistånd. Till exempel lades en stor skuldsedel till Gröna klimatfonden år 2020. Under perioden har det multilaterala kärnstödets andel av det svenska biståndet legat på drygt 35 procent. Den största delen av stödet går till FN-organ. De regionala utvecklingsbankernas andel låg på ungefär sex procent under perioden.

Tabell 4: Fördelningen mellan bilateralt och multilateralt bistånd samt det multilaterala kärnstödets fördelning på typ av organisation (MSEK och andelar) 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt bistånd	53 153	49 911	58 890	51 239	55 796
Bilateralt bistånd	34 356	33 491	33 260	33 959	35 890
Multilateralt kärnstöd	18 797	16 421	25 629	17 280	19 906
Varav multilateralt kärnstöd till:					
- FN-organ	7 208	6 637	6 756	6 116	7 999
- EU	3 838	3 976	4 463	4 541	5 264
- Världsbanken, IDA	2 864	2 871	2 925	3 430	3 470
- Världsbanken, övrigt (IBRD, IFC, MIGA)	0	139	380	135	158
- Regionala utvecklingsbanker	1 110	1 119	1 191	1 026	1 068

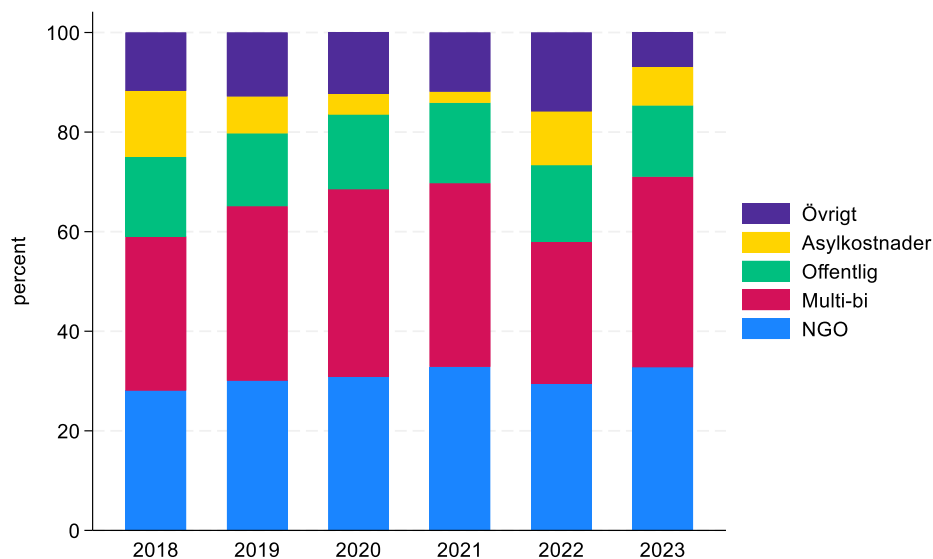
	2018	2019	2020	2021	2022
- Övrigt	3 777	1 680	9 913	2 031	1 946
Procentuella andelar					
Bilateralt bistånd	65	67	56	66	64
Multilateralt kärnstöd	35	33	44	34	36
Varav andel av multilateralt kärnstöd till:					
- FN-organ	38	40	26	35	40
- EU	20	24	17	26	26
- Världsbanken, IDA	15	17	11	20	17
- Världsbanken, övrigt (IBRD, IFC, MIGA)	0	1	1	1	1
- Regionala utvecklingsbanker	6	7	5	6	5
- Övrigt	20	10	39	12	10

Källa: OECD-DAC:s "DAC1-databas". Bistånd brutto utbetalat (flöde 1120) i löpande miljoner svenska kronor.

En fråga som behöver tydliggöras i uppföljningen av Reformagendans genomförande är till exempel utfästelsen om ett ökat stöd till civilsamhället. Detta kan i praktiken betyda olika saker och den faktiska förändringen av biståndet kan därmed variera betydligt. I en minimalistisk tolkning så handlar det om ökade medel till ungefär samma uppsättning partners som i dagens bistånd. Men regeringen betonar i Reformagendan att ökade medel ska gå direkt till lokala organisationer i partnerländer, att lokalt ägarskap ska öka och målet är att stärka civilsamhället i partnerländerna. Det skulle kunna innebära en omfördelning i finansieringen, där en mindre andel av medel går till eller via svenska eller internationella organisationer. Det historiska stödet till civilsamhället, som andel av det totala bilaterala biståndet, framgår av Figur 6.⁸

⁸ Notera att dessa andelar avser Sveriges totala bilaterala bistånd och därför skiljer sig från vad som rapporteras av Sida avseende myndighetens egna utbetalningar.

Figur 6: Bilateralt stöd via olika kanaler 2018–2023 (andelar)

Källa: OECD-DAC CRS data. Uppdelningen använder klassificeringarna "parent channel code" där Offentlig är 10000, NGO 20000, Multi-bi 40000, samt Asylkostnader är syfteskod (purposecode) 93010 och resten klassificeras som Övrigt.

I figuren framgår att andelen öronmärkt stöd till multilaterala organisationer (multi-bi-stöd) ökade, åtminstone till 2021. Denna andel kan påverkas antingen genom att det bilaterala biståndet i ökad utsträckning använder multilaterala organisationer, eller genom att regeringen öronmärker det multilaterala kärnstödet. Tabell 5 visar vilka svenska myndigheter som stått för öronmärkningen. Regeringen (Utrikesdepartementet) tycks visa på en trend mot ökad öronmärkning, vilket (allt annat lika) innebär en minskad andel kärnstöd (även om detta, på grund av volymökningar, hittills inte syns i Tabell 4).

Tabell 5: Utbetalt multi-bi-stöd efter myndighet, 2018–2023 (MSEK)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Utrikesdepartementet	421	703	927	1 255	1 394	2 628
Miljödepartementet	51					
MSB	45	42	40	42	51	64
Sida	10 005	10 831	11 427	11 098	8 688	10 387
Riksrevisionen			2		2	
Domstolsverket	6	5	5	6	6	5
Polismyndigheten	109	126	97	100	94	117
Kriminalvården		27	24	27	28	31
Åklagarmyndigheten	3	2	1	1	3	2
Totalt	10 642	11 735	12 524	12 528	10 266	13 233

Källa: OECD-DAC CRS data, bilateralt svenskt bistånd (brutto) från respektive "reporting agency" via multilaterala organisationer ("parent channel code" 40000-49999).

En ytterligare prioritering i Tabell 3 är att andelen lokalt kanaliserat humanitärt stöd ska uppgå till 25 procent av det humanitära biståndet. Detta är den överenskomna andelen från det globala toppmötet för humanitärt bistånd (the "Grand Bargain") år 2016. I EBA-rapporten "*Supporting Local Actors: Evaluation of Sweden's Application of the Grand Bargain Localisation Agenda*" (Swithern et al. 2024) anges att den svenska andelen år 2022 uppskattades till 17 procent, men i rapporten pekas på svårigheter att erhålla tillförlitliga mått på lokalisering av humanitärt stöd.

En annan fråga som kommer kräva ytterligare uppföljning är regeringens utfästelse om att minska administrativa kostnader, transaktionskostnader samt transaktionsled i det svenska biståndet. Framför allt definitionen av administrativa kostnader och transaktionskostnader är inte helt självklar, som bland annat belyses i EBA-rapporten "*Biståndets förvaltningskostnader För stora? Eller kanske för små?*" (Tarschys 2020).

3.3.2 Aviserade beslut och aktiviteter

Reformagendan innehåller ett antal aviserade beslut och aktiviteter, bland annat ett antal regeringsuppdrag som regeringen avser besluta, främst riktade till Sida, och aktiviteter som avser utveckling av regeringens styrning och redovisning av biståndet. En samlad lista presenteras i Tabell 6.

Tabellen kan grovt sammanfattas så att aktiviteterna 1–12 handlar om en utvecklad styrning av det svenska biståndet. Aktiviteterna 13–22 fokuserar på transparens och redovisning och 23–35 har att göra med insatser för att utveckla någon specifik del i genomförandet av biståndet.

Tabell 6: Aviserade aktiviteter långsiktighet, effektivitet och transparens

Nr.	Aviserad aktivitet
1	En förbättrad och förtydligad styrning
2	Regeringen avser...löpande vid framtagandet av bilaterala samarbetsstrategier gå från biståndsstrategier till landstrategier
3	Landstrategier präglas av tydliga och samstämmiga målsättningar
4	Strategierna ska även innehålla en möjlighet till utfasning av biståndet
5	Regeringen avser...säkerställa att dessa landstrategier föregås av strategisk analys där en samlad bild görs av Sveriges relation till landet
6	Regeringen avser...genomföra en kontinuerlig analys av Sveriges utvecklingsbistånd
7	Regeringen avser...se över strategiportföljen
8	Regeringen avser...underlätta för Sveriges många samarbetspartner att ta del av flexibel finansiering
9	Regeringen avser...under 2024 och 2025 fasa ut ett antal multilaterala organisationsstrategier och organisationssamarbeten
10	Regeringen avser...fastställa tydliga, långsiktiga och konkreta mål som kan följas upp och förbättra den långsiktiga utvärderingen
11	Regeringen avser...begränsa antalet mål i strategierna samt se över strategiernas detaljeringsnivå och nivån för övriga styrsignaler
12	Regeringen avser...ge Sida och Folke Bernadotteakademin (FBA) i uppdrag att utveckla och redovisa kvalitativa och kvantitativa resultatindikatorer samt hur oberoende utredningar och policynära forskningsresultat omhändertas i verksamheten
13	Regeringen avser...ge Sida i uppdrag att utveckla transparensgarantin och modernisera den digitala informationsplattformen OpenAid (Användarvänligheten och sökbarheten ska öka, datavisualiseringens många möjligheter ska tillvaratas och de resultat som insatser gett ska visas)
14	Regeringen avser...ge Sveriges multilaterala samarbetspartners uppdraget att löpande rapportera resultat av svenskfinansierade insatser till Sida för publicering på OpenAid

Nr. Aviserad aktivitet

- 15 Regeringen avser...ge Sida i uppdrag att säkerställa att regeringens tematiska prioriteringar går att följa på OpenAid, men även att det går att se hur mycket medel som sammantaget tillförs till varje tematiskt område i respektive land
- 16 Regeringen avser...ge Sida och berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa mekanismer inom transparensgarantin så att de civilsamhällsaktörer som erhåller svenska biståndsmedel rapporterar resultat... [samt där möjligt/relevant] ...beskriva hur aktörerna arbetar med lokala organisationers kapacitetsutveckling och möjligheter till egen och/eller diversifierad finansiering
- 17 Regeringen avser...ge Sida och FBA i uppdrag att redovisa processerna för att välja samarbetspartner
- 18 Regeringen avser... ge Sida och FBA i uppdrag att pröva förutsättningarna för ett mer öppet och inkluderande ansökningsförfarande
- 19 Regeringen avser...ge Sida och andra berörda myndigheter som erhåller bistånd i uppdrag att stärka arbetet med hållbar upphandling gentemot sina partners
- 20 Regeringen avser...se över vidareförmedling av biståndsmedel för att säkerställa transparens, effektivitet och rättssäkerhet, som till exempel att verksamheten förs över till Sida
- 21 Regeringen avser...inleda ett arbete med syfte att förenkla, förbättra och förtydliga regeringens resultatredovisning till riksdagen
- 22 Regeringen avser... säkerställa att myndigheter och civilsamhällesaktörer som erhåller biståndsmedel redovisar och motiverar fördelningen av personella resurser och administrationskostnader i Sverige och partnerlandet
- 23 Bidra aktivt till utvecklingen av resultatbaserad styrning inom OECD-DAC
- 24 Inom GPEDC arbeta för effektivitet med fokus på resultat-, transparens-, antikorrupsions- och utvärderingsfrågor
- 25 Aktivt driva frågor om intern styrning och kontroll för att säkerställa effektivitet och motverka korrupsion
- 26 Undersöka förutsättningar och lämpligheten för att Sverige ska kunna investera i innovativa Världsbanksobligationer för klimat och hållbarhet
- 27 Se över hur randomiserade kontrollstudier kan användas som ett redskap
- 28 Säkerställa att svenska myndigheter, som med regeringens mandat bedriver biståndsinsatser i ett samarbetsland, närmare samverkar med och informerar utlandsmyndigheten i det berörda landet
- 29 Vidareutveckla det svenska garantiinstrumentet i syfte att nå en multiplikatoreffekt vad gäller investeringar och finansiella flöden

Nr. Aviserad aktivitet

- 30 Undersöka hur Swedfunds ägaranvisning och investeringsverksamhet bättre kan kopplas till regeringens prioriteringar och stärka Swedfunds roll för att effektivare omhänderta dessa, bland annat avseende den digitala utvecklingen och klimatomställningen, *och* hur Swedfund kan samverka med Sida när det gäller garantier
 - 31 Uppdra åt Sida att göra en genomlysning av det internationella kapacitetsutvecklingsprogrammet för att säkerställa att inriktningen harmoniserar med regeringens prioriteringar
 - 32 Säkerställa att Sidas kapacitetsbyggande verksamhet också inkluderar näringslivets resursbas, bland annat genom bättre samverkan med Näringslivets Internationella Råd (NIR) och NIR:s Sustainability Impact Accelerator
 - 33 Se över möjligheten och lämpligheten att utveckla en biståndsform för uppdragsfinansierat tekniskt samarbete
 - 34 Se över möjligheten och ändamålsenligheten utifrån regeringens strategier och prioriteringar att etablera ett pilotprogram för biståndsstödd exportfinansiering
 - 35 Uppdra åt Sida att i beredningen av biståndsinsatser, där så är lämpligt, redogöra för möjligheten att mobilisera privat kapital för utvecklingsinsatsen. Om så är fallet ska en målsättning för andelen privat kapital anges
-

Källa: EBAs kartläggning av Reformagendan. Att notera att samtliga aktiviteter formuleras så att det är regeringen som avser genomföra dem, "Regeringen avser att..."

Samtliga dessa beslut och aktiviteter kan följas upp genom att granska om regeringen genomfört dem eller inte. Samtidigt kommer det för ett betydande antal aviserade beslut vara intressant att utvärdera deras *effekter* på det svenska biståndets styrning och genomförande.

För samtliga av de 35 aviserade besluten och aktiviteterna på området går det naturligtvis att beskriva ett nuläge att jämföra emot. Det skulle dock bli ett mycket långt avsnitt i denna rapport. Samtidigt kan det konstateras att flertalet områden beskrivs i tidigare publicerade EBA-rapporter.

I relation till de aktiviteter (1–12) där en förändring av mål och styrning aviseras kan det vara värt att nämna rapporten *Det är resultatet som räknas: för en bättre resultatredovisning av biståndet* (EBA 2023:04) som gör en genomgång av den nuvarande strategistyrningen. Se också bilaga 2 för en detaljerad tabell med nuvarande strategier och strategimål.

På området transparens (aktiviteter 13–22) har EBA nyligen publicerat *Det svenska biståndets transparens* (EBA 2024:04) som beskriver utgångsläget väl i relation till regeringens aviserade åtgärder.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Det svenska biståndets transparens (2024:04)

Rapporten presenterar en omfattande studie av transparensen i svenskt bistånd med fokus på Sveriges arbete med den internationella transparensstandarden, IATI-standarden. Författarna utforskar både de framsteg som gjorts och de utmaningar som kvarstår, och ger konkreta förslag på hur transparensen kan förbättras.

Vad säger Sidans årsredovisning om biståndets resultat? Exemplet sysselsättning (maj 2024)

Denna studie undersöker om de kvantitativa resultatexempel om sysselsättning som presenteras i Sidans årsredovisningar 2021 och 2022 är rättvisande. Studien granskar inte resultatrapporteringen i bredare bemärkelse utan avgränsar sig till kvantifierade resultatutsagor på sysselsättningsområdet. Författaren finner en ofta bristfällig överensstämmelse mellan originalkällan och det resultat som rapporteras.

Det är resultatet som räknas: För en bättre resultatredovisning av biståndet (2023:04)

Rapporten handlar om regeringens resultatredovisning av det svenska biståndet till riksdagen. Utrikesutskottet har återkommande, under många års tid, pekat på behovet av en förbättrad resultatredovisning för Sveriges internationella bistånd. Det är startpunkten i den här rapporten, som diskuterar hur en rättvisande och användbar resultatredovisning skulle kunna utformas.

Hur förändra världen? En antologi om förändringsteorier i biståndet (2022:03)

Denna antologi undersöker användningen av förändringsteorier som ett verktyg svenskt och internationellt bistånd. I fjorton olika texter beskrivs hur förändringsteorier utvecklats, hur olika aktörer använder det för att styra och utvärdera bistånd. Flera texter problematiserar också begreppet från olika perspektiv.

Swedish Development Cooperation with Ethiopia: Sixty Years of Lessons Learned (2022:06)

Denna utvärdering undersöker 60 år av svenskt bistånd till Etiopien och studerar tre områden: landsbygdsutveckling, utbildning samt demokrati och mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet. De viktigaste långsiktiga effekterna finns inom landsbygdsutveckling och på utbildningsområdet visar utvärderingen. Insatserna inom demokrati och mänskliga rättigheter har också bidragit till att bygga ett starkare civilsamhälle.

Rapporter på området

Målbild och Mekanism: Vad säger utvärderingar om svenska biståndsinsatsers måluppfyllelse? (2021:02)

Rapporten beskriver vad utvärderingar säger om måluppfyllelsen i Sidas biståndsinsatser. Författaren undersöker också i vilken grad dessa måluppfyllelseutvärderingar kan anses tillförlitliga. Utvärderingen baseras på en systematisk genomgång av 80 decentraliserade utvärderingar från åren 2017 till 2019 beställda av Sida, samt sex centralt genomförda ("strategiska") Sida-utvärderingar från perioden 2015–2019.

Biståndets förvaltningskostnader: För stora? Eller kanske för små? (2020:03)

Rapporten undersöker hur biståndspengar fördelas mellan sakanslag och förvaltningsanslag, samt om denna uppdelning är relevant med Sida som utgångspunkt.

Biståndet i ett medialiserat samhälle (2019:01)

Den här rapporten syftar till att skapa förståelse för hur beslutsfattare inom biståndet förhåller sig till mediernas bevakning och vilka konsekvenser detta förhållningssätt kan ha för beslutsfattande och risktagande inom biståndet.

Risker och riskhantering i biståndet (2019:02)

Denna rapport undersöker om Sidas riskhanteringssystem upprätthåller ansvarsutkrävande samtidigt som det tillåter flexibilitet och anpassningsbarhet i insatser i sviktande stater. Studien visar att Sidas system för intern rapportering och uppföljning tillåter flexibilitet i bedömningar. Tilliten till medarbetares bedömningar att hantera risker har ökat. Det svenska riskhanteringssystemet har mindre administration och mer tillit till partners jämfört med andra givare som USA och Storbritannien. Rapporten rekommenderar att Sida förbättrar analysen av risker och belöningar, utvecklar riktlinjer för informerad riskbedömning och riskkommunikation.

Livslängd och livskraft: Vad säger utvärderingar om svenska biståndsinsatsers hållbarhet? (2017:12)

Denna utvärdering syftar till att undersöka vad biståndsutvärderingar kan säga om hållbarheten i svenska biståndsinsatser. Hållbarhet i denna mening fokuserar på livskraften och livslängden för det som biståndsfinansieringen åstadkommit när finansieringen dras tillbaka. Utvärderingen är baserad på 155 decentraliserade utvärderingar från åren 2012, 2013 och 2014 från Sidas publikationsdatabas. En övergripande slutsats är att det är svårt att dra säkra slutsatser om det svenska biståndets hållbarhet.

Rapporter på området

How Predictable is Swedish Aid? A Study of Exchange Rate Volatility (2018:03)

Denna EBA-rapport undersöker effekterna av att svenskt bilateralt bistånd betalas ut i svenska kronor, utan att valutasäkras. Studien analyserar över 30 000 bilaterala aktiviteter som finansierats av svenskt bistånd under perioden 2006–2016, utifrån rapportering till the International Aid Transparency Initiative (IATI). Två närmare studier har också genomförts med besök i Rwanda och Zambia. Rapportens övergripande slutsats är att växelkursfluktuationer påverkar förutsägbarheten i svenskt bistånd, vilket handlar om mottagna belopp snarare än utbetalade. Osäkerheten hanteras ofta genom överkontraktering eller underutnyttjande av medel eller en kombination av båda.

Randomized Controlled Trials: Strengths, Weaknesses and Policy Relevance (2014:01)

Rapporten undersöker betydelsen av så kallade randomiserade kontrollerade studier (RKS) i utvärderingen av biståndsfinansierade projekt och program. Den första delen av rapporten behandlar hur RKS har använts i den internationella akademiska världen samt för att främja evidensbaserad utvecklingspolitik. Den andra delen diskuterar i vilken utsträckning denna metod använts inom svensk biståndsutövning och om det finns skäl att utvidga användningen. Avslutningsvis presenteras vissa förslag på vad som kan göras mer konkret i Sverige för att bättre ta tillvara de möjligheter till kunskap som metoden ger.

Exploring Donorship – Internal Factors in Swedish Aid to Uganda (2016:09)

Denna studie syftar till att utveckla och tillämpa en modell för att utvärdera biståndsgivares prestationer, med fokus på Sveriges samarbete med Uganda. Metoderna inkluderar intervjuer och systematiska dokumentanalyser.

Aid for Trade: En forskningsöversikt med rekommendationer för svenskt bistånd (April 2024)

I regeringens övergripande inriktning för biståndet läggs stor vikt vid synergier mellan utvecklingssamarbetet och handelspolitiken, bland annat genom att främja partnerländernas kapacitet att delta i en regelbaserad världshandel. Denna underlagsrapport är en sammanfattning av kunskapsläget inom Aid for Trade (Aft). Dessutom presenteras ett antal möjliga handelsrelaterade prioriteringar och insatser för det svenska biståndet.

3.4 Geografiska prioriteringar

Utöver finansiella ramar och tematiska mål så innehåller Reformagendan också två geografiska prioriteringar. Det handlar dels om att biståndet till Ukraina och närområdet är prioriterat, dels att biståndet ska fokuseras genom att antalet samarbetsländer ska minskas till högst 30.

Den tydliga prioriteringen av Ukraina och närområdet är ytterligare ett exempel på att Reformagendan är tidsligt avgränsad, till skillnad från tidigare policydokument. Den beskriver de prioriteringar som ska styra biståndet de närmaste åren. Regeringen pekar tydligt på Ukraina och närområdets behov, och att detta ska innebära en prioritering. Detta kan jämföras med policyramverket, där den geografiska prioriteringen beskrevs i termer av en process:

Det finns behov av att regelbundet se över var det svenska utvecklingsarbetet gör mest nytta. Val av länder ska göras utifrån en samlad bedömning och baseras på en tydlig bedömningsgrund utifrån var Sverige har särskilda förutsättningar att bedriva ett effektivt utvecklingsarbete (Regeringen 2016, sid. 47).

Någon sådan samlad bedömning av land val såsom den presenterades i policyramverket har dock inte genomförts. Den senaste övergripande översynen, med ambition att minska antalet samarbetsländer, var den så kallade ”Landfokuseringen”, bland annat presenterad i budgetpropositionen för 2008.

3.4.1 Ukraina och närområdet

För Ukraina och närområdet lyfter regeringen ett antal målsättningar för de kommande åren, med EU-närmande i centrum. En särskild strategi för Ukraina beslutades också under 2023, varför någon detaljerad analys av prioriteringarna inte görs här (Regeringen 2023c). Kortfattat handlar det om att, utöver ett betydande humanitärt stöd, även stötta Ukrainas demokrati, samhällelig och ekonomisk uppbyggnad, gröna omställning och ett framtida EU-medlemskap. Regeringen betonar även vikten av att biståndet i övrigt är flexibelt nog för att snabbt kunna svara upp mot behov som uppkommer (Regeringen 2023a, sid. 11).

För övriga närområdet är målsättningarna fokuserade på EU-närmande, demokratisering och reformsamarbete. Även stöd för att länderna ska öka sin motståndskraft mot yttre påverkansförsök är prioriterat. Som framgår av Tabell 7 har länderna i Östeuropa sett en kraftig ökning av svenskt bistånd under perioden 2022–2023, jämfört med föregående fyra år. Stödet till Ukraina har i det närmaste tiodubblats och även stödet till flera av de andra länderna har ökat. Länderna på Västra Balkan har inte sett en liknande ökning, utan snarare en marginell minskning mellan 2022 och 2023. Utöver det ”direkta” bilaterala stödet stöds länderna via det regionala biståndet. Det regionala biståndet till Europa visas längst ned i tabellen. Armenien och Georgien tillhör i statistiken Syd- och Centralasien varför även detta regionala stöd inkluderas även om det till största del går till andra asiatiska länder. Det regionala stödet till såväl Europa som Syd- och Centralasien har minskat de senaste åren.⁹

Tabell 7: Sveriges bilaterala bistånd till länder i Östeuropa och Västra Balkan 2018–2023 (MSEK)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Östeuropa						
Armenien	13	22	43	47	76	151
Georgien	129	140	149	162	182	234
Moldavien	139	155	139	148	368	529
Ukraina	318	355	295	319	2 082	2 619
Totalt Östeuropa	599	672	626	676	2 709	3 533
Västra Balkan						
Albanien	100	130	122	127	143	131
Bosnien och Hercegovina	185	233	231	251	223	214
Kosovo	142	156	147	151	161	146
Montenegro	0	2	0	2	18	13
Nord Makedonien	39	50	64	76	86	97
Serbien	127	153	135	147	134	157
Totalt Västra Balkan	594	724	700	755	764	758
Regionalt stöd						
Europa	280	442	288	328	240	222
Syd- och Centralasien	5	5	14	49	35	27

Källa: OECD-DAC:s CRS data, löpande priser.

⁹ Länderna stöds även genom svenskt kärnstöd till multilaterala organisationer.

3.4.2 Högst 30 partnerländer

I Reformagendan anges en minskning av antalet länder där Sverige verkar med bilateralt utvecklings-samarbete till högst 30.¹⁰ Detta ska dock inte bara ses som en geografisk fokusering i sig, utan också som en del av regeringens ambition att förtydliga styrningen av biståndet. Som beskrivits i avsnitt 3.3, så innehåller Reformagendan ett antal aviserade aktiviteter där befintliga strategier ska ses över, bland annat för att ”stärka genomslaget av, och förbättra förutsättningarna för, regeringens prioriteringar” (Regeringen 2023a, sid. 27).

Genom bilaterala och regionala strategier förmedlades under 2022 direkt stöd till 38 länder och 2023 till 36 länder.¹¹ Som framgår av Tabell 8 så har antalet samarbetsländer legat relativt stadigt under de senaste 15 åren. En minskning till maximalt 30 samarbetsländer innebär att sex nuvarande länder fasas ut (under förutsättning att inga nya länder tillkommer).

Tabell 8: Antal bilaterala samarbetsländer genom geografiska samarbetsstrategier 2010–2023

	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023
Bilaterala strategier	47	25	26	25	25	23	24
Regionala strat.	5	6	6	6	6	8	8
Totalt antal länder	49	34	36	35	36	38	36

Källa: Tidigare års budgetproposition (dvs. budgetpropositionen för 2023 listar strategier för 2022 etc.). 2014 ersattes 10 landstrategier av en gemensam regional strategi för Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet. Totalt antal länder avser bilaterala samarbetsavtal genom landstrategier eller regionala strategier.

Antalet länder som mottar svenskt bistånd är dock större än antalet länder som Sverige har ett strategistyrat samarbete med. Tabell 9 visar antalet länder som i OECD-DAC:s data har ett registrerat mottagande av svenskt bistånd mellan 2018–2022.

¹⁰ För en studie av försöket att koncentrera biståndet i den så kallade ”Landfokuseringen”, bland annat presenterad i budgetpropositionen för 2008, se Hagen (2015).

¹¹ Sida arbetar även med en strategi för Ryssland, men då Ryssland inte är ett biståndsland ligger detta samarbete inom utgiftsområde 5 (internationell samverkan) och räknas alltså inte som bistånd. Utöver detta förmedlas svenskt bistånd via tematiska strategier samt genom multilaterala organisationer. Under 2024 har regeringen hittills beslutat att avveckla samarbetet med Burkina Faso, Mali, Sydsudan och Kambodja.

Tabell 9: Antal mottagarländer för svenskt bilateralt bistånd 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Antal mottagare	114	111	112	124	121
varav överstigande 1 MUSD	79	78	79	86	81
Antal mottagare, exkl. humanitärt bistånd	112	109	108	123	121
varav överstigande 1 MUSD	73	67	66	79	78
Antal mottagare, exkl. multi-bi	113	110	107	113	115
varav överstigande 1 MUSD	77	75	79	74	76
Antal mottagare, exkl. från svenska NGO	112	109	108	124	120
varav överstigande 1 MUSD	68	66	64	77	74

Not: Antal mottagare per år av svenskt bilateralt bistånd registrerat i OECD-DAC:s CRS-databas, varav antal länder som mottagit svenskt bistånd överstigande 1 miljon USD (i konstanta 2021 US dollar). Rad tre och fyra exkluderar länder som enbart erhåller humanitärt bistånd (sektorkod 720 i CRS-data), därefter exkluderas länder som enbart erhåller bilateralt svenskt bistånd via multilaterala organisationer ("parent channel code" 40000-49999 i CRS-data). De två nedersta raderna exkluderar istället länder som enbart erhåller bistånd via civilsamhällesorganisationer i givarländer ("parent channel code" 22000).

Under perioden har det totala antalet länder varierat mellan 111 och 124. Ökningen 2021 inkluderar ett flertal ö- och kuststater i Karibien, Oceanien och Afrika. Omkring 30 procent av länderna mottar ett årligt bistånd på under en miljon US dollar. Det bör dock noteras att ett registrerat mottaget svenskt bistånd inte nödvändigtvis innebär att dessa har varit enskilda svenskfinansierade projekt. Om exempelvis ett FN-organ får öronmärkt stöd för ett program som genomförs i ett flertal länder kan svenskt bistånd koda på samtliga av dessa länder.¹² Rad fem och sex i tabellen exkluderar därför länder som enbart mottagit svenskt bistånd via multilaterala organisationer. Slutligen exkluderas de länder som enbart erhåller stöd via svenskt civilsamhälle.¹³ Det kan noteras att ingen av dessa kanaler ensam ansvarar för Sveriges relativt andra OECD-länder stora antal partnerländer.

¹² Under förutsättning att rapporterade myndighet anger fler länder. UD rapporterar enbart ett land per insats.

¹³ Koden anger "bistånd från givarland". Det är möjligt att några av dessa insatser kanaliseras via (nationella) organisationer i andra givarländer än Sverige, men vi har i stickprov inte hittat några sådana i data över de svenskfinansierade insatserna.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Åter ur askan: Det svenska och globala bidraget till Ukrainas återuppbyggnad (mars 2023)

Underlagsrapporten uppskattar krigets kostnader i nuläget och redogör för viktiga erfarenheter från tidigare internationella insatser för återuppbyggnad. Störst vikt läggs vid det framtida globala stödet till Ukraina, i form av innehåll, finansieringsbehov och organisering, samt vad det betyder för det svenska biståndet.

Institution Building In Practice: An Evaluation Of Swedish Central Authorities' Reform Cooperation In The Western Balkans (2020:04)

Denna utvärdering analyserar resultat, relevans och kostnadseffektivitet i svenska statliga myndigheters biståndsprojekt på Västra Balkan (2009–2018).

Nation Building in a Fractured Country: An evaluation of Swedish Cooperation in Economic Development with Bosnia and Herzegovina 1995–2018 (2018:10)

Denna studie utvärderar Sveriges stöd till ekonomisk utveckling i Bosnien och Hercegovina under drygt två decennier. Utvärderingen är baserad på en bedömning av en portfölj bestående av cirka 50 projekt definierade av Sida enligt OECD-DAC:s klassificering inom områdena utveckling av näringsliv och företagsklimat, finans och bankverksamhet, industri samt handel och jordbruk.

3.5 Tematiska mål

Reformagendan presenterar sju ”tematiska prioriteringar”. De lyfts fram i agendans inledande avsnitt 1.1 (sid. 4). De har sedan var sin dedikerad del i agendans avsnitt 3. Flertalet är tydligt formulerade, på rubriknivå, i form av relativt konkreta strävansmål. Biståndet ska till exempel ”Främja frihet och bekämpa förtryck” och ”Stärka kvinnor och flickors frihet och egenmakt”. Samtidigt är formuleringarna inte enhetliga, och de tematiska prioriteringarna för klimat och migration presenteras utan denna typ av explicit målformulering. EBA menar dock att tydliga strävansmål framgår vid en analys av respektive tematiskt område. Även för det humanitära området formulerar vi, baserat på vår läsning, en mer direkt målformulering.

Tabell 10 visar listade prioriterade områden i nuvarande Reformagenda och förra Policyramverket från 2016. I många fall är motiveringarna för att prioritera området snarlika och det är snarare en fråga om relativa viktförskjutningar mer än avgörande avsteg från en tidigare linje. En uppföljningsgrund för politikens prioritering mellan de tematiska målen framöver kommer att vara den relativa fördelningen av biståndsmedel

mellan områden. Den enda explicita omfördelning som aviseras i Reformagendan på tematisk nivå är att det humanitära biståndet ska öka som andel av totalen. EBAs tolkning är att klimatbiståndet också ska öka.

Tabell 10: Prioriterade teman, biståndspolitisk inriktning 2024 och 2016

Reformagendan, 2024	Policyramverket, 2016
<p>Sju tematiska prioriteringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Minskad fattigdom</i> genom jobbskapande, handel och utbildning • Förbättrad hälsa för de allra mest utsatta • Främja frihet och bekämpa förtryck • <i>Påskynda en global grön klimatomställning</i> • Stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt • <i>Minska antalet irreguljära migranter och personer på flykt samt öka återvändande och återvändning</i> • <i>Rädda liv och lindra nöd</i> 	<p>Åtta tematiska områden + humanitärt bistånd med fem integrerade perspektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inkluderande ekonomisk utveckling • Jämlik hälsa • Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer • Miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser • Global jämställdhet • Migration och utveckling • Humanitärt bistånd • Fredliga och inkluderande samhällen • Utbildning och forskning <ul style="list-style-type: none"> • Rättighetsbaserat, fattiga människors perspektiv • Konflikt-, jämställdhets-, klimatperspektiv

Källa: "Bistånd för en ny era. Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt" (Bilaga till II:1 A vid regerings-sammanträde den 14 december 2023), "Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd" (Skr. 2016/17:60). De prioriterade teman under Reformagendan som återges med kursiv stil är de där EBA i denna rapport läst fram en annan målformulering, se avsnitt 3.3.

I Tabell 11 presenteras hur biståndsbudgeten fördelats mellan olika tematiska områden under de senaste åren så som den presenteras i budgetpropositionen. Det är i skrivande stund oklart om regeringen kommer justera denna indelning för att bättre avspeglare Reformagendans tematiska indelning.

Tabell 11: Områdesmässig fördelning av svenskt bistånd enligt tematiska områden 2018–2023 (procent)

Område	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Demokrati MR	23,1	24,3	23,4	21,6	20,2	20,4
Ekonomisk utveckling	12,6	13,0	11,4	12,5	11,3	10,3
Fred och säkerhet	5,5	5,4	5,2	5,7	6,7	5,3
Humanitärt	14,6	15,2	16,2	15,8	18,2	20,8
Hälsa	11,6	10,2	12,8	13,3	11,1	10,2
Miljö Klimat och energi	8,3	9,0	7,7	8,3	8,6	11,8
Utbildning och forskning	6,6	6,1	5,6	5,1	4,8	4,6
Övrigt	17,6	16,7	17,8	17,7	19,1	16,5

Not: Denna tabell beräknas på samma sätt som tabell 2.9 i budgetpropositionen för 2025. Andelarna överensstämmer i stort, men avviker i några fall, med som mest 1,9 procentenheter. Denna tabell använder i stort samma beräkningsgrund som UD (av UD kodade avräkningar exkluderas). Dock används bruttoutbetalningar här medan budgetpropositionens uppgifter baseras på nettoutbetalningar. UD justerar inte heller uppgifter för tidigare år vid reviderade tidsserier. Slutsatserna kopplade till denna tabell är oförändrade vid en replikering som inte tar hänsyn till avräkningar.

Källa: OECD-DAC CRS data samt uppgifter från UD om undantagna avräkningar.

Av tabellen kan utläsas att det största området, Demokrati och mänskliga rättigheter, samt Utbildning och forskning, minskade något under 2021–2023. Miljö, klimat och energi ökade år 2023 och Humanitärt bistånd förefaller ha ökat trendmässigt sedan 2018. Resterande områden är relativt oförändrade under perioden.

Nedan analyseras de sju tematiska målen var för sig, men det är tydligt att det finns ett antal kopplingar målen emellan. Dels återfinns återkommande teman, dels finns ett antal prioriteringar som ska ”integreras” i hela eller delar av det svenska biståndet. Hur och i vilken omfattning detta ska göras är inte tydligt artikulert i Reformagendan. Samtidigt konstaterar EBA att hanteringen av integrerade perspektiv eller prioriteringar kan få stor betydelse för reformeringen av Sveriges internationella bistånd.

Styrningen av det svenska biståndet har historiskt använt sig av integrering i hög grad. Som noteras ovan fanns i policyramverket fem så kallade perspektiv som skulle integreras i allt svenskt bistånd. I alla insatser skulle hänsyn tas till fattiga människors perspektiv på utveckling, rättighetsperspektivet, miljö- och klimatperspektivet, jämställdhetsperspektivet och konfliktperspektivet. Den tidigare regeringen betonade också särskilt jämställdhet, och lyfte i policyramverket att ”den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken innebär en ambitionshöjning” (Regeringen 2016,

sid. 14–16). Sida har fortsatt i sin instruktion inskrivet att all myndighetens verksamhet ska utgå från dessa fem perspektiv (Regeringen 2010). I flertalet EBA-rapporter konstateras att de integrerade perspektiven inneburit en otydlig styrning.¹⁴

I Reformagendan finns det ingen tydlig skrivning som beskriver om och i så fall hur integrering kommer att vara en del i regeringens styrning av biståndet framöver. På flera ställen aviserar regeringen att mål- och resultatstyrningen ska förenklas. Färre och tydligare mål, samt färre andra styrsignaler, ska göra såväl styrning som utvärdering bättre (Regeringen 2023a, avsnitt 4.1). Det skulle kunna tala för färre eller inga prioriteringar som ska integreras i allt bistånd.

Samtidigt innehåller reformagendan ett antal skrivningar där olika prioriteringar ska integreras, eller beaktas. Det handlar bland annat om klimat- och miljö, jämställdhet, SRHR och mobilisering av ytterligare kapital. Dessa är dock skrivna så att det tydligt framgår att de är begränsade till vissa insatser. Endast för SRHR är det tydligt vilka dessa relevanta insatser faktiskt är. Så frågan är hur styrande detta kommer vara kvarstår. Vi har hittat följande ambitioner om integrering:

- ”Hänsyn till klimat- och miljöpåverkan ska tas *där så är relevant.*” (sid. 14)
- ”Jämställdhet ska beaktas *i alla relevanta insatser.*” (sid. 15)
- ”...uppdra åt Sida att i beredningen av biståndsinsatser, *där så är lämpligt*, redogöra för möjligheten att mobilisera privat kapital för utvecklingsinsatsen.” (sid. 24)
- ”Regeringen kommer att prioritera arbetet för alla individers fulla åtnjutande av SRHR genom att...integrera SRHR-tjänster *i utbildnings-, hälso- och sjukvårdssystem.*” (sid. 11)

Det finns dock en skrivning om integrering där en begränsande kvalificering likt de som diskuteras ovan saknas. Det är skrivningen om att integrera migration, återvändande och återintegrering.

Integrera arbetet med att säkerställa en säker, ordnad och reguljär migration, stärka förutsättningarna för återvändande och hållbar återintegrering samt motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning. (sid. 17)

¹⁴ Se även Statskontoret och Ekonomistyrningsverket (2020).

Avslutningsvis ska det betonas att Reformagendan inte presenterar en inbördes prioritering mellan tematiska mål. Inte heller diskuteras eventuella synergier mellan de tematiska målen eller målkonflikter. Det är överhuvudtaget så att det inte finns explicit identifierade mål i Reformagendan, vilket också var ett av motiven för denna rapport.¹⁵ Vilka tematiska mål som regeringen prioriterar får därför bli en fråga om uppföljande analys, genom beslutade strategier och fördelning av medel framöver. En relaterad fråga för vidare analys blir hur eventuella målkonflikter hanteras i styrningen. Reformagendan betonar, som diskuteras ovan, vikten av en ökad samstämmighet mellan politikområden. Dessutom aviseras att ökade synergier ska eftersträvas. Samtidigt innebär det antal politikområden och prioriterade områden som ska samsas i genomförandet av det svenska biståndet att risken för målkonflikter får antas vara betydande.

3.5.1 Minskad fattigdom genom jobbskapande, handel och utbildning

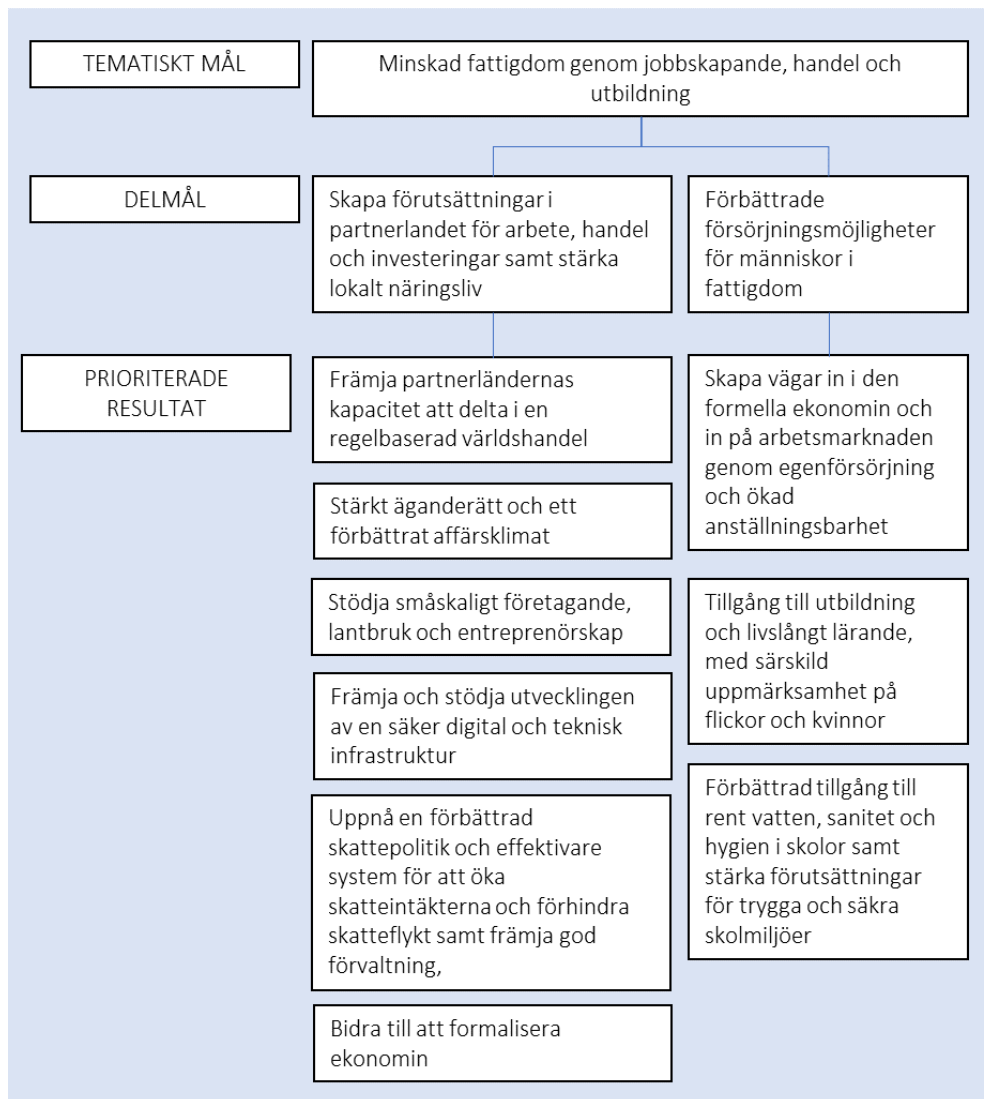
Det första tematiska målet i Reformagendan handlar om minskad fattigdom (avsnitt 3.1). Regeringen beskriver i avsnittet en kortfattad utvecklingsteori där marknadsekonomisk utveckling genom jobbskapande, handel och utbildning lyfter människor ut fattigdom. Notera här att EBA väljer att formulera målet något justerat. ”Fattigdomsbekämpning” är en process eller verksamhet, ”minskad fattigdom” är en mål.

I en analys av den målhierarki som framställs i texten framstår två tydliga delmål (se Figur 7). För det första ska biståndet bidra till en ökad ekonomisk aktivitet i partnerländer, genom handel, företagande och en formalisering av ekonomin. Detta samhällsekonomiska mål kompletteras med ett delmål som fokuserar på förbättrade försörjningsmöjligheter för människor som lever i fattigdom.

De två delmålen har ett antal bidragande prioriterade resultat. Det kan diskuteras om utbildning är ett delmål inom det prioriterade området, eller inkluderas för att stödja delmålet om förbättrade försörjningsmöjligheter. Utbildning var ett prioriterat område i den tidigare regeringens policyramverk, dock utan bilaterala strategimål. Vår förståelse är att det fortsatt kommer vara ett relativt perifert område i det svenska biståndet.

¹⁵ Ett undantag är för det humanitära biståndet, där regeringen slår fast att ”Målet för svenskt humanitärt bistånd är att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet hos människor som har utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, terrorism, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden.”

Figur 7: Målhierarki för det tematiska målet fattigdomsbekämpning genom jobbskapande, handel och utbildning

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

I det tidigare policyramverket var *Inkluderande ekonomisk utveckling* samt *Utbildning och forskning* två av åtta prioriterade områden. Som framgår av Tabell 12 så har båda dessa minskat som andel av det svenska biståndet. Minskningen har förstärkts under perioden 2022–2023.

Tabell 12: Område Ekonomisk utveckling samt Utbildning och forskning, bilateralt bistånd 2018–2023 (MSEK)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ekonomisk utveckling	3 688	3 971	3 578	4 080	3 559	2 648
Andel (%)	12,6	13,0	11,4	12,5	11,3	10,3
Utbildning och forskning	1 929	1 856	1 755	1 665	1 499	1 500
Andel (%)	6,6	6,1	5,6	5,1	4,8	4,6

Not: Definitionerna av områdena är desamma som finns i Budgetpropositionen för 2025 och de som återges i denna rapport's tabell 11.

Källa: OECD-DAC CRS data.

Målhierarkin för regeringens tematiska mål *fattigdomsbekämpning genom jobbskapande, handel och utbildning* är relativt lik den lista av prioriteringar som återfanns i det tidigare policyramverket. Inom ramen för det prioriterade området Inkluderande ekonomisk utveckling fanns två underområden: *Produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och hållbart företagande* samt *Fri och rättvis handel och hållbara investeringar*. Som framgår överensstämmer dessa åtminstone på övergripande nivå med de två delmål som har formulerats i Reformagendan.

Det kan dock noteras skillnader mot de tidigare prioriteringarna vid en mer detaljerad läsning av hur de framställs i policyramverket respektive Reformagendan. Ett exempel är att hållbarhet var ett tydligare tema i det tidigare policyramverket. På området som fokuserade på handel och investeringar skulle Sveriges bistånd, till exempel, stödja en omställning till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi, ansvarsfulla investeringar, hållbart fiske och hållbart brukande av ekosystemtjänster. Hur regeringen avser forma biståndet på området är svårt att utläsa från den korta text som återfinns i Reformagendan.

Det finns två aktuella tematiska strategier på området, *Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar ekonomisk utveckling 2022–2026* (total budget 4,3 miljarder) samt *Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete inom forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling 2022–2028* (saknar budget). Som framgår av tabell 13 så finns det totalt 87 strategimål inom ramen för det tematiska området. Den största delen återfinns som mål för multilaterala organisationer.

Tabell 13: Antal strategimål inom det tematiska området

Typ av strategi	Antal mål ekonomisk utveckling	Antal mål forskning och utbildning
Bilateral	22	1
Multilateral	25	14
Regional	9	0
Tematisk	8	8
Totalt	64	23

Not: Tabellen innehåller de strategimål som var beslutade inom de tidigare tematiska områdena "Inkluderande ekonomisk utveckling" och "Forskning och utveckling". Tabellen är baserad på EBAs sammanställning och klassificering av strategimål utifrån prop. 2022/23:1, Utgiftsområde 7 bilaga med strategier.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Aid for Trade: En forskningsöversikt med rekommendationer för svenskt bistånd (april 2024)

Denna underlagsrapport är en sammanfattning av kunskapsläget inom Aid for Trade, eller handelsrelaterat bistånd. Dessutom presenteras ett antal möjliga handelsrelaterade prioriteringar och insatser för det svenska biståndet.

Agriculture, Economic Growth and Poverty Reduction (april 2022)

Denna underlagsrapport undersöker jordbrukssektorns roll i att minska fattigdom i låginkomstländer och diskuterar om utvecklingen av jordbruket fortfarande är en effektiv väg till ekonomiskt välstånd.

DFIs and Development Impact: an Evaluation of Swedfund (2018:01)

Denna rapport utvärderar Sveriges utvecklingsfinansiär Swedfund för första gången på ett decennium. Författarna undersöker om de senaste årens investeringar har bidragit till att minska fattigdom.

Youth, Entrepreneurship and Development (2015:04)

Denna rapport diskuterar vilka möjligheter och begränsningar det finns i att använda småskalig företagsutveckling som ett redskap för fattigdomsbekämpning. Litteraturgenomgången ger en överblick av internationell forskning kring mikrofinans och utbildningar för företagande och entreprenörskap.

Rapporter på området

Business and Human Rights in Development Cooperation – Has Sweden Incorporated the UN Guiding Principles? (2015:08)

Rapporten innehåller en analys av hur förberedda statliga aktörer är att hantera potentiella intressekonflikter mellan biståndspolitik, näringspolitik och privata sektorns målsättningar. Författarna har analyserat regeringens styrning (UD och Näringsdepartementet) samt riktlinjer och rutiner hos de fem aktörerna Sida, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Business Sweden, Swedfund och Svensk Exportkredit. FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) har använts som normativ utgångspunkt för analysen.

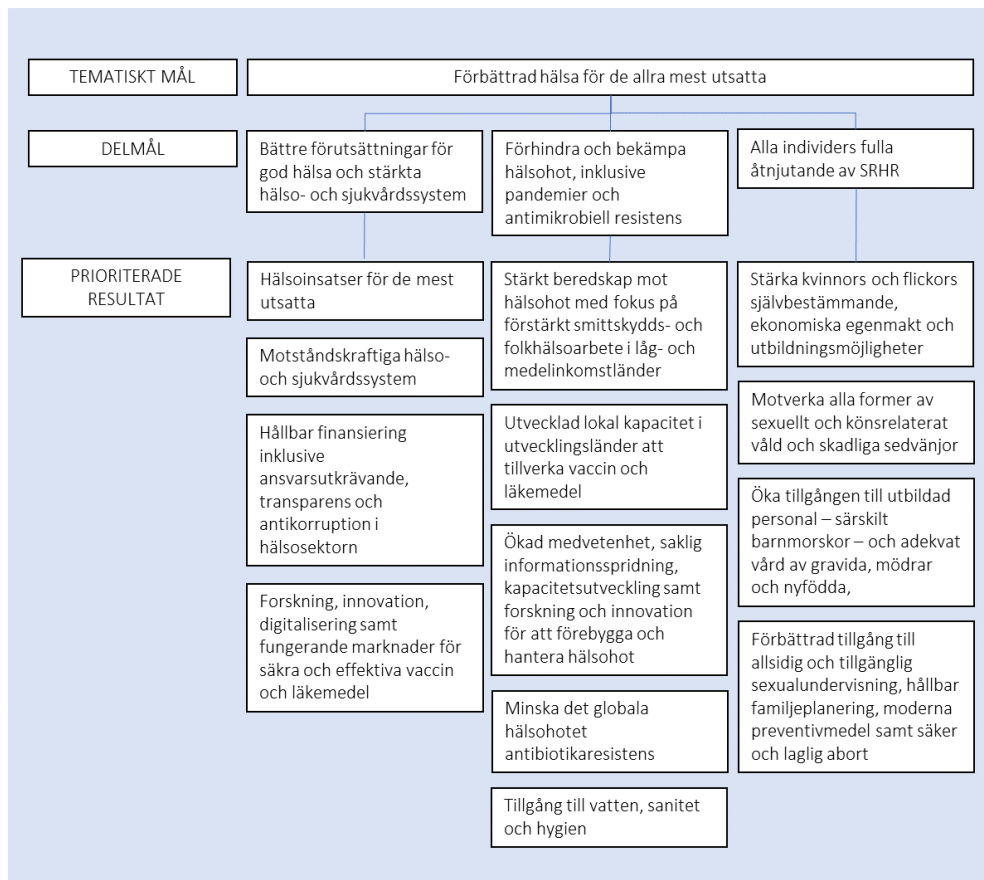
The poverty Focus of Swedish Bilateral Aid: A comparative Analysis (maj 2014)

Underlagsrapporten undersöker det svenska bilaterala biståndets fattigdomsinriktning och koncentration samt jämför det med det bilaterala biståndet som bedrivs av Danmark, Storbritannien och USA. Fattigdom mäts genom monetära mått liksom två icke-monetära indikatorer.

3.5.2 Förbättrad hälsa för de allra mest utsatta

Reformagendans andra tematiska mål är inriktat på hälsa för de allra mest utsatta. EBAs analys resulterar i en målhierarki med tre delmål och ett antal prioriterade resultat (se Figur 8). En viktig fråga i en kommande analys av hur det tematiska målet omsätts i verksamhet är definitionen av ”de allra mest utsatta”. Det definieras inte av regeringen inom ramen för Reformagendan.

Figur 8: Målhierarki för det tematiska målet förbättrad hälsa för de allra mest utsatta

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

Delmålen beskriver tre relativt olika prioriteringar som dock har tydliga kopplingar och möjliga synergier, beroende på hur de omsätts till verksamhet. Regeringen lyfter också detta genom att tydligt slå fast att den kommer ”att prioritera arbetet för alla individers fulla åtnjutande av SRHR genom att integrera SRHR-tjänster i utbildnings-, hälso- och sjukvårdssystem” (Regeringen 2023a, sid. 11).

I det tidigare policyramverket var *Jämläk hälsa* ett av åtta prioriterade områden. Som framgår av Tabell 14 så har andelen svenskt bistånd inom detta tematiska område legat relativt jämt mellan cirka 11 och 13 procent under de senaste åren.

Utrikesdepartementet publicerar vartannat år en särskild statistikrapport om Sveriges hälsobistånd. Rapporten ger en mer detaljerad förståelse för hur svenskt hälsobistånd fördelas mellan olika strategier, länder och kanaler. Den senast publicerade avser år 2022. För kontinuitet och jämför-

barhet kommer publikationen användas som huvudsaklig jämförelsekälla för kommande år. Tabell 14 ger en övergripande sammanfattning av det svenska hälsobiståndet. Notera att biståndet via UD är framräknat svenskt hälsobistånd via det multilaterala kärnstödet.

Tabell 14: Sammanställning hälsobistånd 2018–2022, (MSEK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt hälsobistånd	5 430	5 239	6 250	6 674	5 956
Utrikesdepartementet	3 121	2 852	3 552	3 755	3 890
	57 %	54 %	57 %	56 %	65 %
Sida	2 309	2 387	2 698	2 918	2 065
	43 %	46 %	43 %	44 %	35 %
Andel hälsobistånd	12,7 %	10,9 %	12,0 %	12,7 %	11,4 %

Källa: Sveriges hälsobistånd 2022, tabell 1, Utrikesdepartementet.

För jämförbarhet med övriga områden presenteras i Tabell 15 även storleken för hälsoområden i det bilaterala biståndet så som det presenteras i budgetpropositionen och i denna rapport Tabell 11.

Tabell 15: Område Hälsa, bilateralt bistånd 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hälsa (MSEK)	3 407	3 116	4 002	4 351	3 500	3 368
Andel (%)	11,6	10,2	12,8	13,3	11,1	10,2

Not: Definitionen av "Hälsa" är densamma som finns i Budgetpropositionen för 2025 och den som återges i denna rapport Tabell 11.

Källa: OECD-DAC CRS data.

I hälsorapporten återfinns också detaljerad statistik för bland annat det svenska stödet till SRHR, som alltså är ett av tre delmål i det framtida hälsobiståndet.

Det totala svenska stödet till SRHR minskade från drygt 3 409 miljoner kronor 2021 till 2 876 miljoner kronor 2022. Detta var resultatet av en omprioritering i statsbudgeten till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina (Utrikesdepartementet 2023, sid. 5).

Också värt att notera är finansieringen av medicinsk forskning (se Tabell 16). Forskning är ett av prioriterade resultat under delmålet om hälsosystem, och har under de senaste åren haft en stor variation i finansiering år från

år. Stödet uppgick till cirka 115 miljoner kronor under 2022, det lägsta under perioden som redovisas i rapporten.

Tabell 16: Finansiering av medicinsk forskning, 2016–2022, tusen kronor

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Andel forskning	9 %	10 %	9 %	5 %	6 %	7 %	6 %
Totala hälsobiståndet	1 797	2 181	2 309	2 387	2 698	2 918	2 065
Medicinsk forskning	163	216	219	127	158	198	115

Källa: Sveriges hälsobistånd 2022, tabell 5, Utrikesdepartementet.

En jämförelse med policyramverket väcker frågor om och i så fall hur regeringens ambitioner på hälsoområdet innebär någon större förändring. De tre delmål som formulerats för hälsobiståndet som fokuserar på hälsosystem, att förhindra hälsohot och SRHR var tydliga prioriteringar även i policyramverket. Även där var SRHR en fråga som återfanns även inom andra tematiska områden. I Reformagendan lyfts SRHR också inom de tematiska målen för jämställdhet och humanitärt bistånd.

Det finns ett antal strategimål på området hälsa i samtliga olika strategityper (Tabell 17). Dessutom finns en dedikerad tematisk strategi inom detta tematiska område, Strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Afrika 2022–2026. Den totala budgeten för strategin är 3,5 miljarder kronor.

Tabell 17: Antal strategimål inom det tematiska området

Typ av strategi	Antal mål
Bilateral	17
Multilateral	45
Regional	5
Tematisk	6
Totalt	73

Not: Tabellen innehåller de strategimål som var beslutade inom det tidigare tematiska området "Jämlik hälsa". Tabellen är baserad på EBAs sammanställning och klassificering av strategimål utifrån prop. 2022/23:1, Utgiftsområde 7 bilaga med strategier.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

En antologi om trender och olika perspektiv på global hälsa (2024:09)

Antologin tar ett omfattande grepp om de stora hälsoutmaningar världen står inför och hur Sverige kan bidra. Sjukdomspanoramata i världen förändras – psykisk ohälsa, trauma och icke-smittsamma sjukdomar som hjärt-kärlsjukdomar spelar en allt viktigare roll, även i låginkomstländer. Samtidigt blir klimatförändringarnas effekter på människors hälsa alltmer påtagliga. Antologin pekar på att den viktigaste insatsen för bättre hälsa är att låg- och medelinkomstländer ökar sina nationella hälsobudgetar. Det bilaterala hälsobiståndet bör koncentreras till de låginkomstländer som har störst behov för att göra störst nytta. Antologin består av 17 kapitel där olika författare med skilda perspektiv ger sina bilder av global hälsa.

The Swedish Aid Response to the HIV Epidemic: An Overview (2023:03)

Rapporten ger en deskriptiv analys av Sveriges internationella respons på HIV-epidemin från mitten av 1980-talet fram till idag. Den analyserar tre delar av Sveriges HIV-respons – stödet till Globala Fonden, det regionala stödet till Afrika söder om Sahara och det bilaterala samarbetet med Zimbabwe.

Politicizing women's health: Consequences of armed conflict for sexual and reproductive health and rights in Colombia (2022:01)

Denna Development Dissertation Brief (DDB) undersöker konfliktens effekter på kvinnors hälsa och rättigheter i Colombia. Studien visar hur kvinnors tillgång till sjukvård begränsas under en väpnad konflikt, samt hur man kan öka tillgången till preventivmedel, lagliga och säkra aborter, samt vård och juridiskt stöd till kvinnor som utsatts för könsbaserat våld.

Swedish Aid in the Time of Pandemic (2022:02)

Rapporten analyserar hur biståndet har hanterats under covid-19-pandemin. Rapporten bidrar med kunskap om hur biståndet har anpassats under pandemin, hur justeringar har genomförts och identifierar lärande för framtida kriser.

Closing the Quality Gap – Investigating Health System Bottlenecks and Quality Improvement Strategies for Maternal and Newborn Care in Sub-Saharan Africa, Focusing on Tanzania (2018:03)

Denna avhandling undersöker varför mödra- och neonatal dödlighet förblir hög i Afrika söder om Sahara trots ökad tillgång till vård. Rapporten belyser ett kvalitetsgap i vården och undersöker de bakomliggande orsakerna till detta. Rapporten utvecklar och tillämpar metoder för att mäta dessa brister samt utvärderar strategier för att förbättra vårdkvaliteten för mödrar och nyfödda.

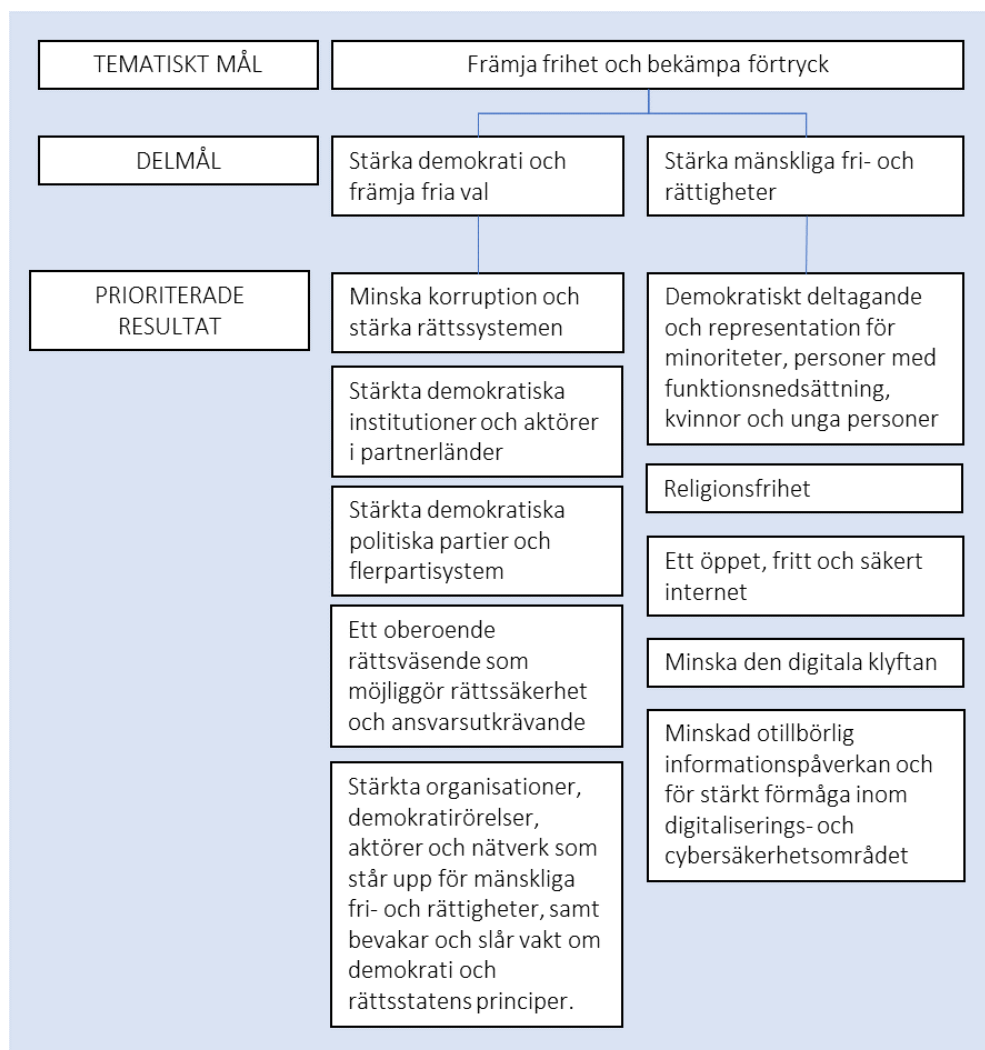
Sveriges Hälsobistånd – vägar att stödja de globala hälsomålen för 2035 (2014:02)

Denna rapport, analyserar det svenska hälsobiståndet i ljuset av Lancet-kommissionens rapport *Global Health 2035*, som beskriver hur låg- och medelinkomstländer kan uppnå stora hälsoförbättringar till år 2035.

3.5.3 Främja frihet och bekämpa förtryck

Regeringens tredje tematiska mål är att främja frihet och bekämpa förtryck. Rent konkret handlar det om att stärka demokrati och fria val samt att stärka mänskliga fri- och rättigheter (se Figur 9). De två delmålen har också ett antal prioriterade resultat vardera.

Figur 9: Målhierarki för det tematiska målet att främja frihet och bekämpa förtryck

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

Av de prioriterade resultat vi läser fram ur reformagendans avsnitt 3.3 och som redovisas i figur 9 är det fyra områden som framstår som särskilt prioriterade.

- För det första handlar det om att minska korruption, något som regeringen beskriver som en ”starkt bidragande orsak till fattigdom och bristande utveckling av demokratiska rättigheter runt om i världen. Den drabbar dessutom de fattiga hårdast.” (Regeringen 2023a, sid. 17).
- För det andra handlar det om vikten av livskraftiga, pluralistiska och självständiga organisationer och institutioner. Här nämner regeringen allt från lokalt civilsamhälle och fria och oberoende media till demokratikämpar och människorättsförsvarare. Här ska det noteras att just detta prioriterade förslag även lyfts i Reformagendans avsnitt om ”Kanaler och aktörer”. I avsnitt 5.2, Ökat stöd till civilsamhället, beskrivs hur regeringen avser öka andelen svenskt bistånd som går till civilsamhället till stor del på grund av den roll civilsamhället spelar för ”ett lands demokratiska fundament”.
- För det tredje betonar regeringen frihet på nätet, inklusive frågor om otillbörlig informationspåverkan.
- Det avslutande, fjärde prioriterade resultatet som lyfts särskilt är stöd till fria val. Här aviserar regeringen också en särskild satsning (Regeringen avser...göra en särskild satsning för att skapa förutsättningar för fria val).

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer har under flertalet år varit det största tematiska området i Sveriges bilaterala bistånd. Sedan 2019 har området minskat i både absoluta som relativa tal (Tabell 18). Under 2023 blev humanitärt bistånd något större (se Tabell 11).

Tabell 18: Område Demokrati och MR, bilateralt bistånd 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Demokrati och MR (MSEK)	6 785	7 423	7 327	7 078	6 371	6 723
Andel (%)	23,1	24,3	23,4	21,6	20,2	20,4

Not: Definitionen av ”Demokrati och MR” är densamma som finns i Budgetpropositionen för 2025 och den som återges i denna rapport tabell 11.

Källa: OECD-DAC CRS data.

I policyramverket ingick det tematiska området *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer*. De prioriteringar som presenterades där är delvis i linje med delmål och prioriterade resultat i Reformagendan. Det

finns skillnader i vilka områden som betonas. Policyramverket nämnde exempelvis utbildningssektorns roll som förmedlare av demokratiska värderingar, samt de ekonomisk, sociala och kulturella rättigheternas betydelse för att upprätthålla medborgerliga och politiska rättigheter. Detta tas inte upp i Reformagendan. Antalet prioriterade områden är färre i Reformagendan, medan den tematik som berörs är likartad. Hur stora skillnaderna är kommer dock kräva mer djupgående analys när Reformagendan omsatts i tydligare styrning på detta område. Tydligt är dock att det svenska biståndet på området under lång tid varit omfattande.

Det finns totalt 164 strategimål som anknyter till det prioriterade området (Tabell 19). Det är fler än för något annat tematiskt område.

Tabell 19: Antal strategimål inom det tematiska området

Typ av strategi	Antal mål
Bilateral	46
Multilateral	68
Regional	25
Tematisk	25
Totalt	164

Not: Tabellen innehåller de strategimål som var beslutade inom det tidigare tematiska området "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer". Tabellen är baserad på EBAs sammanställning och klassificering av strategimål.

Det finns två aktuella strategier på området, som dock beslutats efter Reformagendan, *Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024–2028* och *Strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2024–2027*.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

External Support to Constitution Building Processes (2024:06)

Utifrån en sammanställning av trettio års erfarenheter av internationellt stöd till författningsbyggande processer analyseras hur sådant stöd kan bli effektivt, hur det kan kombineras med fredsprocesser och när det helt enkelt är bättre att avstå från att stödja.

Evidence-Based AntiCorruption? Evaluation of Sida's Efforts to Reduce Corruption in Partner Countries (2024:05)

I denna rapport utvärderas Sidas förutsättningar att bidra till minskad korruption, baserat på en litteraturöversikt, en analys av Sidas angreppssätt för att minska korruption och fallstudier av Sidas insatser i tre partnerländer.

Rapporter på området

Aid by Democratic Versus Autocratic Donors: Democratisation Processes and Citizens' Perceptions in Recipient Countries (2024:03)

Denna Dissertation Brief utforskar hur bistånd och finansiella initiativ från demokratiska och autokratiska givare påverkar både nivå och kvalitet på demokratin i mottagarländerna.

Supporting Elections Effectively: Principles and Practice of Electoral Assistance (2021:05)

Rapporten handlar om Sveriges stöd till länder vid genomförande av val som en del av demokratibiståndet. Den kartlägger de internationella principer och kunskap som har utvecklats över tid för att säkerställa fria och rättvisa val baserade på kunskaper från den internationella kåren av valstödsexperter. Med den pågående autokratiseringen finns ett behov av att uppdatera dessa principer för att hantera nya utmaningar som teknologins påverkan, pengars roll i politiken och försök att underminera valprocesser.

Effekter av svenskt internationellt demokratibistånd (2020:07)

Rapporten undersöker biståndets påverkan på länders demokratinivå och hur det skulle kunna fungera bättre. Studien bygger på en systematisk litteraturgenomgång och en jämförande kvantitativ analys. Rapportens huvudsakliga slutsatser är att: Internationellt och svenskt demokratibistånd har en liten, men positiv effekt på demokratin i samarbetsländer. De små effekterna speglar en begränsad räckvidd demokratibiståndet kan tänkas ha i auktoritära stater och demokratier under utveckling. Effekterna är starkare när biståndet fokuserar på kärnområden som civilsamhället, fria val, fri media och mänskliga rättigheter. Demokratibiståndet är mer effektivt i att främja demokratisk utveckling än att stoppa en tillbakagång.

Democracy in African Governance: Seeing and Doing it Differently (2019:09)

Rapporten undersöker varför demokratisering i Afrika är en särskild utmaning, och hur demokratibiståndet bör utformas i en värld där nationellt självbestämmande åter är på frammarsch, och där partnerländer gör anspråk på ett starkare ägarskap över de resurser de får utifrån. Fyra länder studeras: Kenya, Rwanda, Tanzania och Uganda. Författarens slutsatser är att: Samhällsstyrningen i de afrikanska länderna varierar, och demokratin där måste analyseras i sitt lokala sammanhang. Regimtyperna påverkas av kultur och historia, där klientelistiska system har visat sig mest framgångsrika i att tillgodose medborgerliga och politiska rättigheter. Genom att ta hänsyn till lokala förhållanden och ägarskap kan demokratibistånd förbättras, särskilt när det gäller givarens roll, förvaltning av biståndet och tidshorisonten för stödet.

Rapporter på området

Supporting State-building for Democratisation? A Study of 20 Years of Swedish Democracy Aid to Cambodia (2019:03)

Studien syftar till att besvara om svenskt bistånd haft inflytande på förändringar relevanta för demokrati och mänskliga rättigheter i Kambodja.

Rapporten innehåller en omfattande genomgång av dokumentation och intervjuer med intressenter i Kambodja och Sverige. Författarna finner att det svenska stödet har främjat demokratisk utveckling i Kambodja, särskilt på lokal nivå. De demokratiska strukturerna har visat sig sårbara och det politiska systemet har utvecklats i auktoritär riktning. Biståndet har stärkt civilsamhället och utbildningsväsendet. Strukturer för lokal självstyrelse och utbildning samt kapacitetsutveckling av civilsamhället har varit avgörande för att få effekter. Långsiktigt bistånd och ömsesidigt förtroende i partnerskapen har också varit viktiga faktorer.

Swedish Aid in the Era of Shrinking Democratic Space – the Case of Turkey (2018:06)

I rapporten diskuterar rapportförfattarna hur civilsamhället har påverkats av utvecklingen i Turkiet och om det svenska utvecklings- och reformsamarbetet på ett adekvat sätt anpassat sig till denna utmanande kontext. Studien bygger på en kombination av kvalitativa metoder där dokumentanalys har kompletterats av intervjuer med givaraktörer och nästan fyrtio representanter för ett brett spektra av rättighetsbaserade civilsamhällesorganisationer.

Seven Steps to Evidence-Based Anti-corruption: A roadmap (2017:10)

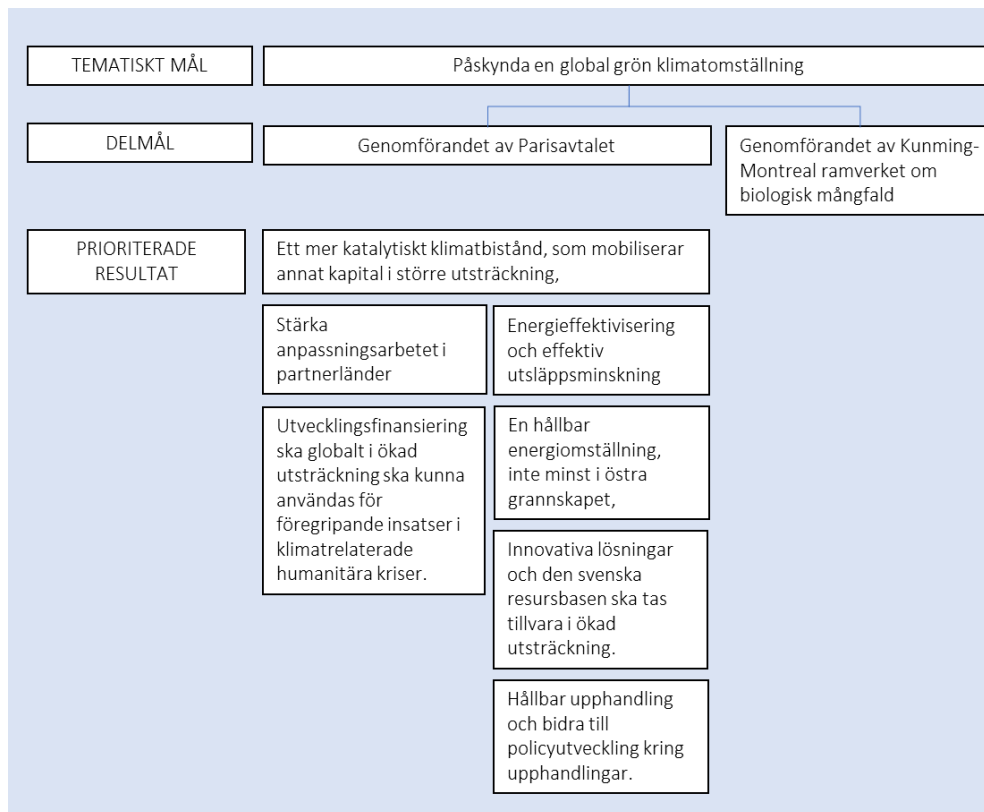
Rapportförfattaren utgår från sin omfattande forskning om antikorrupktion och diskuterar möjligheten för internationella biståndsgivare kan bidra till att stödja utvecklingen av nationella strategier för att skapa en förvaltning styrd med integritet. I rapporten presenteras en sjustegsansats för att genomföra åtgärder mot korrupktion.

3.5.4 Påskynda en global grön klimatomställning

I Reformagendan återfinns målsättningen om ett ”*Utökad och effektiviserat klimatbistånd*” (avsnitt 3.4). I EBAs analys formuleras detta om till ett strävansmål, som utgår från vad regeringen anger ska uppnås inom denna del av biståndet. Konkret kan målet förstås genom de två delmålen, att Parisavtalet och Kunming-Montreal ramverket ska genomföras.

Den del av den ursprungliga målformuleringen som anger att klimatbiståndet ska ”utökas” tolkas som att regeringen avser fördela en större andel av det svenska biståndet till detta tematiska område.

Figur 10: Målhierarki för det tematiska målet att påskynda en global grön klimatomställning

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

Tydligt i en läsning av det tematiska avsnittet är ett starkt fokus på klimatfrågan. Det delmål som handlar om biologisk mångfald är även det formulerat i relation till vikten för klimatomställningen. Prioriterade resultat återfinns för klimatmålet, med målsättningar för såväl klimatanpassning som utsläppsminskning.

En viktig markering som ska noteras är att regeringen anger att biståndet ska ha ett ”*större fokus på stora utsläppsländer, inklusive medelinkomstländer*” (sid. 13). Detta är en signifikant förändring, då dagens bilaterala bistånd för utsläppsminskning i princip helt går till länder som idag har låga utsläpp (Williams 2023).

Inom ramen för detta tematiska område har regeringen också aviserat ett antal särskilda satsningar (sid. 14):

- a. *Regeringen avser ...stärka de katalytiska effekterna av klimatbiståndet genom teknisk innovation och mobilisering av kapital från den privata sektorn, exempelvis via utlysningfonder (s.k. challenge funds) och garantier.*

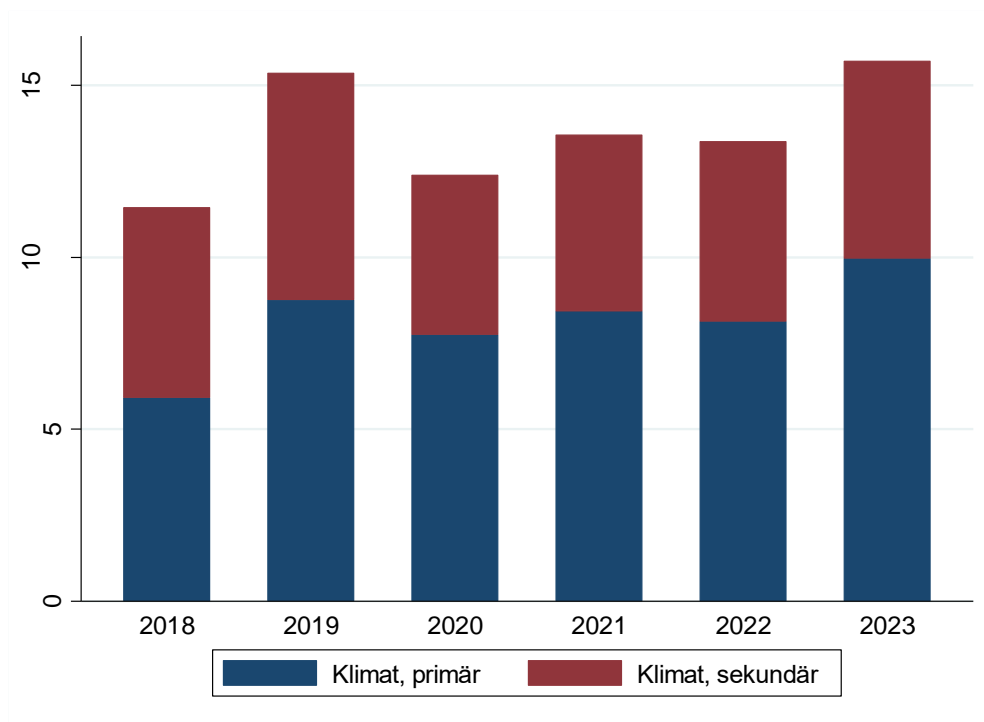
- b. *Regeringen avser...utveckla samarbetet för resursmobilisering av privat kapital för klimatomställning tillsammans med USA och nordiska länder,*
- c. *Regeringen avser ...engagera ytterligare svenska aktörer, inklusive myndigheter, näringsliv och universitet.*
- d. *Regeringen ska via myndigheterna bidra till måluppfyllelsen av Agenda 2030 genom att stimulera och stödja svenska företag att delta i internationella upphandlingar*
- e. *Regeringen avser ...möjliggöra genomförande av utvecklingsinsatser i länder där Sverige saknar en landstrategi men kan bidra med svenska lösningar som är strategiskt viktigt för den gröna omställningen,*
- f. *...hänsyn till klimat- och miljöpåverkan ska tas där så är relevant.*

En analys av hur dessa aviserade satsningar omsätts i praktiken kan göras för att följa regeringens genomförande av Reformagendan.

Som diskuterats i avsnitt 3.1 så återfinns här också en skrivning (f) som kan tolkas som att klimat- och miljöpåverkan ska vara ett integrerat perspektiv även inom andra områden. Hur detta kommer realiserats i praktiken är en fråga som kvarstår. Noterbart är dock att Sida i sin nuvarande myndighetsinstruktion har ett uppdrag att verksamheten ska utgå från ett integrerat klimat- och miljöperspektiv (2§).

Historiskt har det svenska klimatbiståndet legat relativt jämt över de senaste åren (se Figur 11), trots att det tidigare funnits politiska prioriteringar om att stödet på detta område skulle öka betydligt. Det blir därför intressant att följa hur regeringens prioritering om ett ökat klimatbistånd får genomslag i fördelningen av det svenska biståndet framöver. Som noteras ovan aviseras också ett större fokus på medelinkomst- och utsläppsländer, vilket skulle innebära en stor förändring av den geografiska fördelningen av svenskt bistånd. Två nyligen publicerade EBA-studier belyser hur i princip inget stöd idag går till dessa länder, Williams (2023) och Östlund et al. (2024).

Figur 11: Fördelning av svenskt klimatbistånd 2018–2023 (andelar)

Not: Andelar (utbetalningar) av Sveriges totala bilaterala bistånd. Blå stapel anger summan biståndsmedel i insatser som i de så kallade Rio-markörerna har klassats som primära för antingen klimat-anpassning eller utsläppsminskning. Röd stapel anger 40 procent av biståndet i de insatser som har klassats som sekundära för antingen klimatanpassning eller utsläppsminskning (vilket är den beräkning som används i Sveriges redovisning till IPCC, se tabell 5.3 s. 169 i Regeringskansliet (2023)). Källa: OECD-DAC CRS-data.

Klimat har även tidigare varit ett prioriterat område inom det svenska biståndet. I policyramverket var *Miljö- och klimatperspektivet* ett av de tematiska perspektiven som skulle ”genomsyra allt svenskt utvecklings-samarbete”. I det tematiska perspektivet angavs att

”...hållbart nyttjande av jordens resurser leder till en miljömässig hållbarhet och minskade klimatförändringar, vilket är en grundförutsättning för minskad fattigdom och hållbara samhällen.”

Miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser var dessutom ett av de åtta tematiska områden som lyftes fram i det tidigare policyramverket. Inom ramen för detta fanns 11 prioriteringar för politikens inriktning formulerade. De prioriteringar som anges i Reform-agendan fanns i stort även i policyramverket. Det kan dock noteras att det i policyramverket fanns ett bredare fokus, med prioriteringar för bland annat ekosystem, hav, rent vatten och luft, kemikalie- och avfallshantering.

Tabell 20: Område Miljö, klimat och energi, bilateralt bistånd 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Miljö Klimat och energi (MSEK)	2 440	2 740	2 419	2 704	2 717	3 891
Andelar (%)	8,3	9,0	7,7	8,3	8,6	11,8

Not: Definitionen av "Miljö, klimat och energi" är densamma som finns i Budgetpropositionen för 2025 och den som återges i denna rapportens tabell 11.

Källa: OECD-DAC CRS data.

Det finns för närvarande en tematisk strategi på området, *Strategi för Sveriges globala utvecklingsamarbete inom miljö, klimat och biologisk mångfald, 2022–2026*, med en budget på 8 miljarder kronor. Strategin har sju mål, som tydligt tar sin utgångspunkt i det tidigare policyramverket.¹⁶ Tre av strategimålen är inom ramen för Reformagendans tematiska mål, som fokuserar på klimat och biologisk mångfald.

Utöver den tematiska strategin fanns vid Reformagendans start relevanta strategimål på området också ett antal geografiska och multilaterala strategier. Det totala antalet strategimål, 147, överträffas bara av det tidigare tematiska området "*Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer*".

Tabell 21: Antal strategimål inom det tematiska området

Typ av strategi	Antal mål
Bilateral	47
Multilateral	74
Regional	16
Tematisk	9
Totalt	147

Not: Tabellen innehåller de strategimål som var beslutade inom det tidigare tematiska området "Miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser". Tabellen är baserad på EBAs sammanställning och klassificering av strategimål utifrån prop. 2022/23:1, Utgiftsområde 7 bilaga med strategier.

¹⁶ Verksamheten ska bidra till följande mål: Ökad vattentrygghet genom hållbar förvaltning av sötvattenresurser och sötvattensystem; Begränsad klimatpåverkan inklusive ökad tillgång till förnybar energi och ökad energieffektivisering; Fler miljömässigt hållbara och inkluderande städer och samhällen; Hållbara produktions- och konsumtionsmönster, inklusive omställningen till hållbara livsmedelssystem, minskade föroreningar och hållbar kemikalie- och avfallshantering; Stärkt anpassningsförmåga och motståndskraft mot klimatförändringar och naturkatastrofer; Renare hav och kuster samt hållbart nyttjande och förvaltning samt restaurering av marina naturresurser, biologisk mångfald och ekosystem; Ökat skydd, bevarande och restaurering av ekosystem och biologisk mångfald samt stärkta förutsättningar för hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av landbaserade naturresurser.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Swedish Climate-change Mitigation Finance (2024:07)

Den här rapporten utforskar hur det svenska klimatbiståndet kan bidra till att uppnå målen i Parisavtalet. Rapporten fokuserar på hur Sida, Swedfund och Nordiska utvecklingsfonden (NDF) kan använda katalytisk finansiering för att minska utsläpp. Syftet är att utvärdera om deras insatser kan bidra till den utsläppsminskning som krävs för att hålla den globala uppvärmningen under 1,5 grader.

Public Opinion on Carbon Pricing and Revenue Uses in East Africa (2024:03)

Denna studie ger ny kunskap om allmänhetens stöd för koldioxidskatter och avskaffandet av subventioner på fossila bränslen i de tre östafrikanska länderna Kenya, Tanzania och Uganda, där utbredd fattigdom och korruption bidrar till lågt förtroende för politiska institutioner.

Swedish Bilateral Climate Change Adaptation Aid: Comparing Practice with Evidence (oktober 2024)

Denna underlagsrapport analyserar Sveriges stöd till klimatanpassning och hur väl det stämmer överens med aktuell forskning. Den använder data från olika svenska klimatanpassningsprojekt och jämför dessa med tidigare forskning. Sveriges stöd fokuserar mest på sårbara länder i Afrika söder om Sahara och på att förbättra deras förutsättningar. Det investeras mindre i fysiska åtgärder som naturbaserade lösningar och infrastruktur. Rapporten visar också att många insatser görs i områden där det finns lite bevis för deras effektivitet.

Swedish Climate Aid: What Does the Data Tell Us? (juni 2023)

I underlagsrapporten presenterar författaren, en analys av det svenska klimatbiståndet med hjälp av data som rapporterats till OECD och Openaid. Rapporten ger en första inblick i det svenska klimatbiståndet – inklusive finansieringskanaler, sektorer, mottagare och Sveriges olika partnerskap inom detta område. Framför allt ges detaljer om det finansiella stödet som via biståndet ges till utsläppsminskning och anpassning, samt hur detta fördelats geografiskt och på olika sektorer.

Circular Economy – a Conceptual Review and Analysis of Implications for Swedish Development Cooperation (maj 2021)

Denna rapport ger en genomgång av konceptet cirkulär ekonomi och diskuterar dess potentiella implikationer för svenskt utvecklingssamarbete.

Evaluation of the Swedish Climate Change Initiative 2009–2012 (2020:02)

År 2009 lanserade den svenska regeringen Climate Change Initiative (CCI), ett fyraårigt program för att stödja anpassning till och begränsning av klimatförändringar i fattiga länder. Tio år senare har klimatfinansieringen, inklusive dess långsiktiga effekter och hållbarhet, utvärderats och presenterats i en sammanfattande rapport samt tio separata fallstudier.

In Search of Double Dividends from Climate Change Interventions Evidence from Forest Conservation and Household Energy Transitions (2015:09)

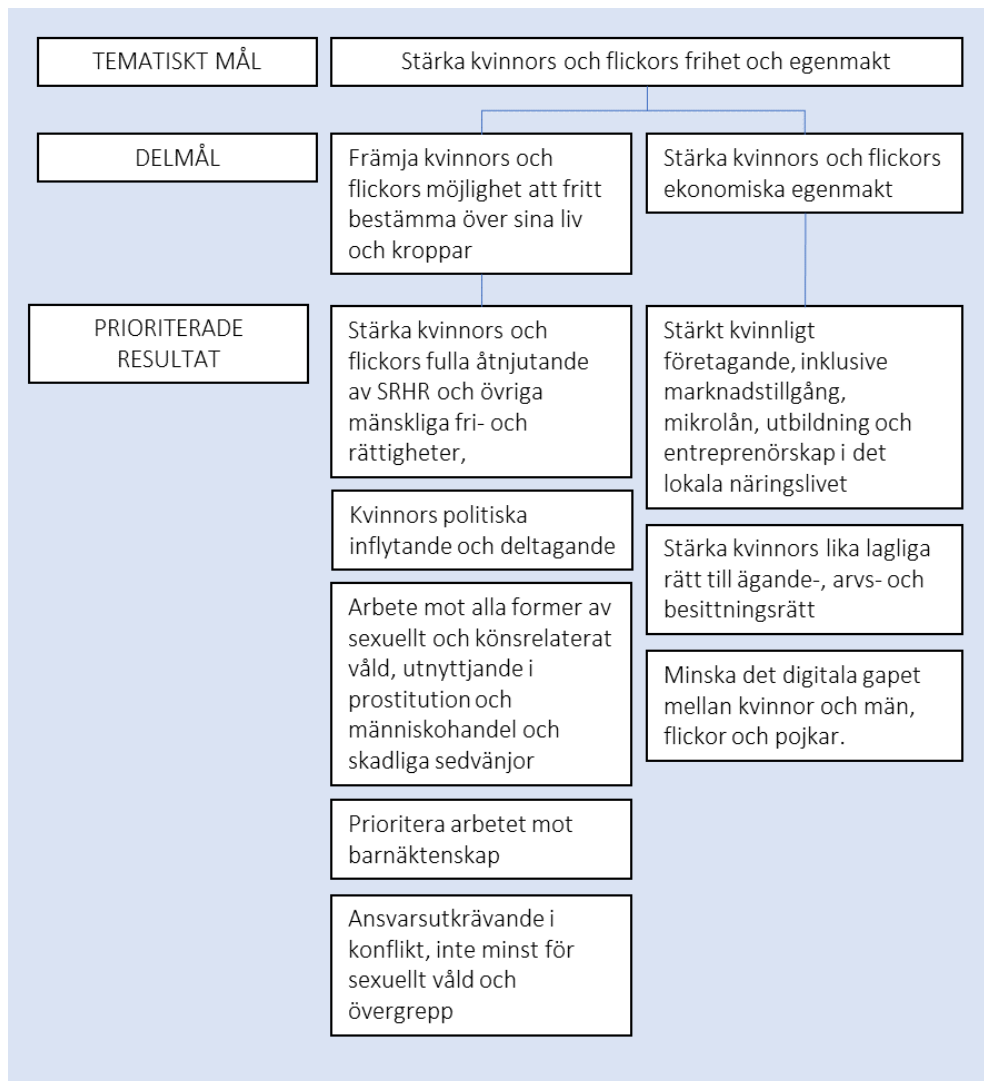
Rapporten fokuserar på att undersöka de mångfacetterade effekterna av klimatinsatser och hur dessa insatser bör utvärderas för att bedöma deras bidrag till utveckling och klimatpåverkan. Detta sker genom en systematisk genomgång av utvärderingar av klimatinsatser inom skogsbruk och energi.

3.5.5 Stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt

Det tematiska målet att stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt återfinns i Reformagendans avsnitt 3.5. Där anger regeringen dock omgående att jämställdhet är både ett mål och ett medel för att uppnå andra mål. Vidare slår regeringen fast att ”Jämställdhet ska beaktas i alla relevanta insatser”. Hur detta kommer omsättas i praktiken blir en viktig fråga för genomförandet av Sveriges bistånd, om det motsvarar nuvarande integrering av jämställdhet eller om det är något annat som avses (se avsnitt 3.1 för en diskussion om integrerade perspektiv).

Som framgår i Figur 12 så formulerar regeringen också två delmål och ett antal prioriterade resultat. Det enda delmålet fokuserar på kvinnors och flickors fri- och rättigheter. Här finns en tydlig koppling till delmålet om SRHR som återfinns under det tematiska målet för förbättrad hälsa för de allra mest utsatta (se avsnitt 3.5.2). Det andra delmålet betonar ekonomisk egenmakt.

Figur 12: Målhierarki för det tematiska målet att stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

Jämställdhet har historiskt varit en viktig tematisk prioritering i det svenska biståndet. Det har både varit ett tematiskt mål och ett så kallat integrerat perspektiv, och som en del av en stor majoritet av insatser finansierat av svenska biståndsmedel.

Tabell 22 visar fördelningen av det (totala) bilaterala biståndet efter kodningen av jämställdhet som ett huvudsyfte eller delsyfte med insatsen. Tabellen visar på en minskad andel jämställdhetskodat bistånd. 58 procent av svenskt bistånd hade jämställdhet som antingen huvud- eller delsyfte år 2023. Notera att dessa siffror skiljer sig från vad som presenteras i t.ex. budgetpropositionen i det att andelar här redovisas av totalt bilateralt bistånd (vilket inkluderar bl.a. avräkningar för flyktingkostnader).

Tabell 22: Jämställdhet som policymarkör i bilateralt bistånd 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Huvudsyfte (MSEK)	5 421	5 078	4 625	4 361	3 425	3 430
(andel)	15,8	15,2	13,9	12,8	9,5	9,5
Delsyfte (MSEK)	17 747	19 438	18 601	18 076	16 473	17 553
(andel)	51,7	58,0	55,9	53,2	45,9	48,6
Ej syfte/okodat (MSEK)	11 188	8975	10 035	11 523	15 993	15 151
(andel)	32,6	26,8	30,2	33,9	44,6	41,9
Totalt	34 356	33 491	33 260	33 959	35 890	36 134

Not: Tabellen anger volymen bistånd i antalet insatser som angivits ha jämställdhet som huvudsyfte, delsyfte eller insatser där jämställdhet inte angetts som syfte (inklusive okodade insatser). Andelar av totalt registrerat bilateralt bistånd. Källa: OECD-DAC CRS-data.

Det saknas en sektoriell redovisning för jämställdhet i det format som finns för övriga tematiska prioriteringar. Detta då det ses som en policy-prioritering, och inte en sektor i sig. Historisk data visar därför hur stor del av svenskt bistånd som haft jämställdhet som huvud- respektive delsyfte, på ett sektorsövergripande plan.

Reformagendan beskriver jämställdhet som en frihetsfråga, vilket tyder på en förändring av det svenska biståndet. Det tidigare policyramverket hade en strukturell problembeskrivning, att en global könsmaktsordning leder till strukturell diskriminering av kvinnor inom utbildning, arbetsliv, politik och familj. Detta hämmar en inkluderande ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling. Även Reformagendan belyser jämställdhet som ett medel för att nå andra mål.

I Reformagendan nämns att jämställdhet ska beaktas i alla relevanta insatser medan policyramverket tydligt betonade att all utvecklingspolitik, alla insatser och all politisk dialog ska bidra till jämställdhetsmålet. Policyramverket lyfte även fram könsstereotypa normer som skadliga för män och pojkar samt mäns och pojkars roll och ansvar för att uppnå jämställdhet. Policyramverket berörde även hbtq-personer som en särskilt utsatt grupp, vilket inte omnämns i Reformagendan.

Det tematiska målet för jämställdhet återfinns i, *Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2022–2026*. Budgeten är 1,3 miljarder kronor. I övrigt saknas intressant nog specifika strategimål i befintliga strategier vad gäller jämställdhet. Detta kan förstås genom att flertalet strategier innehåller jämställdhet som en del av mål på områdena jämställd hälsa och demokrati och mänskliga rättigheter.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

More Than a Label, Less Than a Revolution: Sweden's Feminist Foreign Policy (2023:02)

Den första systematiska studien av implementeringen av Sveriges feministiska utrikespolitik. Den följer implementeringskedjan från regeringen till ambassader och myndigheter inom utrikespolitikens tre områden – utvecklingssamarbetet, säkerhetspolitiken samt handel och främjande.

The Role of Aid in the Provision of Sexual and Reproductive Health Services (2023:01)

En kvantitativ analys av hur internationellt bistånd under perioden 2002–2020 påverkat tillgången till tre olika vårdtjänster: förlossningsvård, moderna preventivmedel och antiretroviral behandling mot hiv/aids.

Sexual and Reproductive Health and Rights: Measuring Values and Norms to Guide Swedish Development Cooperation (2021:04)

Rapporten syftar till att öka förståelsen för normer och värderingar som främjar respektive motverkar SRHR. Syftet är också att identifiera möjligheter för svenskt utvecklingssamarbete att förhålla sig till dessa normer och värderingar.

Sextortion: Corruption and Gender- Based Violence (2020:06)

Missbruk av makt och position i utbyte mot sex – sextortion – är både en form av korruption och könsbaserat våld (GBV), vilket gör det svårt att hantera. Hur bör sextortion definieras och förstås för att bäst kunna hanteras i policy och praktik? Hur kan dynamiken kring sextortion förstås på landnivå och hur kan fenomenet mer systematiskt och effektivt bekämpas inom utvecklingssamarbetet? Dessa frågor undersöks i rapporten genom en kartläggning av kunskapsläget samt fallstudier från Tanzania och Colombia.

Vad är jämställdhetsbudgetering, vem gör det och har det effekt? (juli 2020)

Jämställdhetsbudgetering innebär ett systematiskt inkluderande av grunderna till bristande jämställdhet och utformande av åtgärder för ökad jämställdhet i både budgetar och budgetprocesser. Det är tydligt inskrivet i Globala målen som en indikator för delmålet att främja jämställdhet genom politik och lagstiftning. Författaren fick i uppdrag av EBA att kartlägga jämställdhetsbudgeteringens "vem, vad och hur", samt vilken kunskap som finns om effekterna av biståndsfinansierade insatser på området.

Putting Priority into Practice: Sida's Implementation of its Plan for Gender integration (2018:07)

EBA har låtit göra en utvärdering som följt Sidas arbete under en längre tid, genom så kallad följeforskning. Rapporten är en systematisk genomgång som undersöker genomförandet av den plan för jämställdhetsintegrering som varit giltig sedan 2016.

3.5.6 Minska antalet irreguljära migranter och personer på flykt samt öka återvändande och återvändning

Regeringen presenterar i Reformagendan ett tematiskt mål, att ”stärka synergier mellan bistånds- och migrationspolitiken”. EBA väljer här att presentera en alternativ målformulering utifrån analysen av hur det tematiska området presenteras i Reformagendan.

Den ursprungliga formuleringen beskriver en målsättning för hur regeringen avser utveckla styrningen av två politikområden, inte vad som ska uppnås konkret i biståndet (eller i migrationspolitiken). Att regeringen eftersträvar en större samstämmighet mellan flertalet politikområden, och att utvecklingspolitiken ska driva och värna svenska intressen betonas också tydligt i en av de övergripande målsättningarna i Reformagendan (se avsnitt 3.2).

EBA:s alternativa målformulering följer formatet för de övriga tematiska målen, som består av relativt konkreta strävansmål där en avsedd effekt beskrivs. Utifrån en läsning av Reformagendan, främst avsnitt 3.6, framstår det som rimligt med ett mål, i två delar: Att minska antalet irreguljära migranter och personer på flykt samt öka återvändande och återvändning. Regeringens ambitioner beskrivs tydligt i Reformagendans inledning:

Motsättningar och samhällsproblem som följt av en mycket omfattande illegal migration är en påfrestning också för Europa och vår del av världen. Ett effektivt bistånd bidrar till att lätta den påfrestningen. För att åstadkomma en hållbar utveckling ska biståndet, utöver effektiva åtgärder för att minska grundorsakerna till irreguljär migration, också fokuseras för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet och bidra till ett effektivt arbete för frivillig återvandring (Regeringen 2023a, sid. 2).

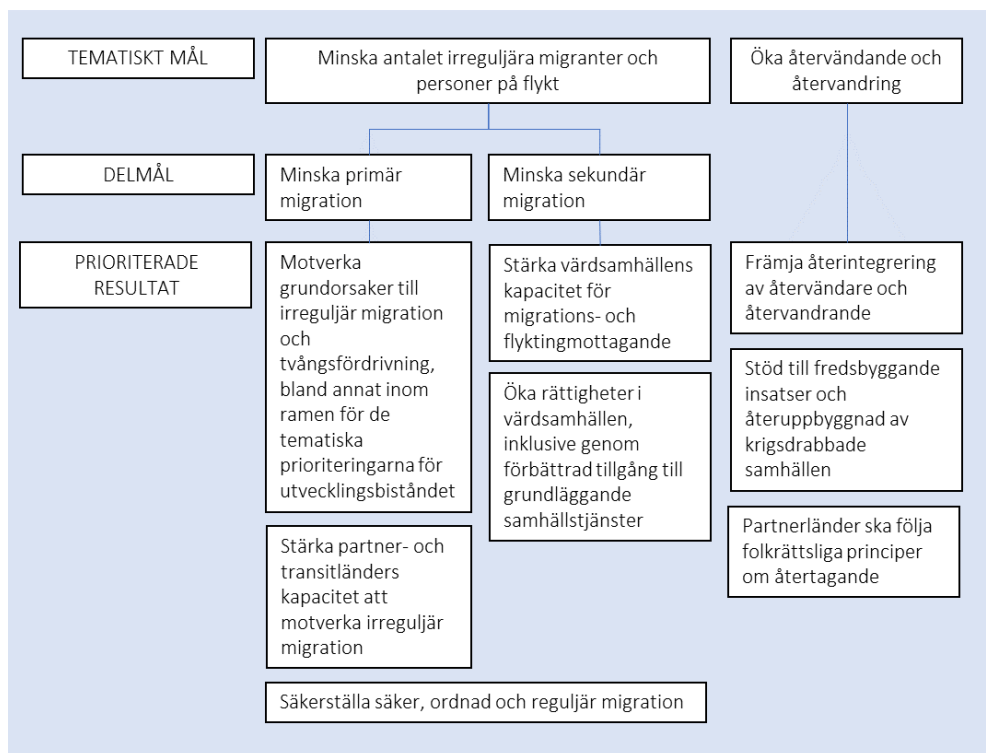
I figur 13 beskrivs den målhierarki som återfinns i det tematiska avsnittet om migration. Det är alltså ett tematiskt mål i två delar. Den första delen fokuserar på att minska antalet migranter och människor på flykt, medan den andra delen beskriver ett ökat antal återvändande och återvandrande. Även om det inte beskrivs explicit så får det antas att ambitionen handlar om återvändande och återvandring specifikt från Sverige, i linje med

uttalade ambitioner inom migrationspolitiken. Skrivningen om att det är *särskilt prioriterat att värna det svenska intresset på området* ger stöd för en sådan tolkning.¹⁷

EBA:s tolkning av dessa två mål gör att antalet asylsökande till Sverige (från biståndsmottagande länder) och antalet återvändande och återvandrare personer (till biståndsmottagande länder) utgör två relevanta mått på måluppfyllelse.

Utöver det tudelade tematiska målet formuleras också delmål och ett antal prioriterade resultat. Delmålen beskriver en verksamhet som både ska fokusera på primär och sekundär migration. Tydligt inom samtliga delmål och prioriterade resultat är de betydande kopplingarna till övriga tematiska mål.

Figur 13: Målhierarki för det tematiska målet att minska antalet irreguljära migranter och personer på flykt samt öka återvändande och återvändning

Källa: EBA:s analys av Reformagendan.

¹⁷ Regeringen beslutade en särskild strategi på området den 24 oktober 2024. Även om strategin inte omfattas av analysen i denna rapport kan det konstateras att strategins målsättningar i stort överensstämmer med EBA:s analys av områdets inriktning i reformagendan. Se Regeringen (2024c).

Noterbart är att regeringen aviserat ett antal konkreta aktiviteter, eller åtminstone arbetssätt. Regeringen ska framöver ”använda utvecklings-samarbetet som en utrikespolitisk hävstång för att få till stånd förbättrade samarbeten om migration med tredje länder”. Dessutom kan biståndet komma att villkoras i syfte att få länder att samarbeta med Sverige.

En ytterligare signal som belyser vikten av detta tematiska mål är att regeringen också anger att frågorna ska integreras:

I relevanta sammanhang integrera arbetet med att säkerställa en säker, ordnad och reguljär migration, stärka förutsättningarna för återvändande och hållbar återintegrering samt motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning (sid. 17).

Vad detta kommer att innebära i praktiken blir en fråga för uppföljning.

När det kommer till att motverka grundorsaker till migration så är kopplingen till konflikt tydlig. Den verksamhet som hittills redovisats under rubriken ”Fred och säkerhet” (Tabell 23) kan därför sägas ha en direkt koppling till migration, men i vilken utsträckning området innehåll kommer omdefinieras och vilka andra kategorier som tillkommer i arbetet med detta område återstår att analysera. Det finns en statistisk sektorskod i biståndsstatistiken för insatser för en säker, ordnad migration och förbättrade situationer i värdländer. Svenskt bistånd till denna sektor under de senaste åren presenteras också i Tabell 23.

Tabell 23: Område Fred och säkerhet, bilateralt bistånd 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fred och säkerhet (MSEK)	1 612	1 652	1 622	1 857	2 098	1 754
Andelar (%)	5,5	5,4	5,2	5,7	6,7	5,3
Kod 15190 (MSEK)	139	134	201	77	103	155

Not: Definitionen av ”Fred och säkerhet” är densamma som finns i Budgetpropositionen för 2025 och den som återges i denna rapports tabell 11. CRS kod 15190 inkluderar insatser med syfte: ”Underlättande av ordnad, säker, regelbunden och ansvarsfull migration och rörlighet. Detta omfattar att ge stöd till utvecklingsländer för att de ska kunna hantera migration på ett sätt som är organiserat, tryggt, lagligt och ansvarsfullt för både migranter och samhällen”.

Källa: OECD-DAC CRS data.

Det bör noteras att i det tidigare policyramverket fanns ett prioriterat område, *Migration och utveckling*. De prioriteringar som presenterades inom ramen för detta område i policyramverket har en del viktiga likheter med de mål, delmål och prioriterade resultat som beskrivs ovan. En säker och

ordnad migration, att minska orsaker till ofrivillig migration samt att stärka mottagarländer var till exempel prioriteringar som betonades. När Reformagendan beslutades fanns det dock bara fem strategimål inom det tematiska området, av de över 650 som EBA identifierat i sin kartläggning. Det finns inga specifika tematiska strategier på området.

Tabell 24: Antal strategimål inom det tematiska området

Typ av strategi	Antal mål
Bilateral	1
Multilateral	0
Regional	4
Tematisk	0
Totalt	5

Not: Tabellen innehåller de strategimål som var beslutade inom det tidigare tematiska området "Migration och utveckling". Tabellen är baserad på EBAs sammanställning och klassificering av strategimål utifrån prop. 2022/23:1, Utgiftsområde 7 bilaga med strategier.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Social protection for the forcibly displaced in low- and middle-income countries (2022)

Rapporten, publicerad tillsammans med OECD, handlar om hur förbättrad tillgång till sociala skyddsprogram kan öka självtilliten hos tvångsförflyttade människor och stärka de lokala styrsystemen i mottagande länder. Studien syftar till att stödja givarländer och värdländers regeringar i att utforma policyer och program som möjliggör tillgång till sociala skyddsprogram för alla.

Forced Displacement and the Humanitarian-Development Nexus: A Roundtable Anthology (juni 2021)

Denna underlagsrapport sammanfattar tre rundabordssamtal som EBA arrangerade under våren 2021 på temat "påtvungad fördrivning och samverkan mellan humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete" (s.k. nexusarbete). De tre rundaborden undersökte utmaningar och möjligheter för nexusarbete där respektive fokus låg på internflyktingar, sysselsättningsfrågor och koherensfrågor. Det sistnämnda rundabordet samarrangerades av EBA och OECD Development Centre.

Migration and Development: The Role for Development Aid (2019)

Denna kunskapsöversikt från Delmi och EBA summerar forskningsläget kring kopplingen mellan migration och ekonomisk utveckling. Rapporten ger en översikt av storleken och drivkrafterna bakom migration, och de ekonomiska konsekvenserna av migration för utvecklingsländer.

Rapporter på området

Building Bridges Between International Humanitarian and Development Responses to Forced Migration (2018:02)

Hur samverkan mellan akut och mer långsiktigt bistånd kan förbättras är en återkommande fråga för aktörer som verkar i kriser över hela världen. I denna EBA-studie, i samarbete med det tyska utvärderingsorganet DEval, tar rapportförfattarna fram ett ramverk som belyser utmaningarna förknippade med samarbetet mellan humanitärt och utvecklingsstöd. Studien är gjord i form av en litteraturöversikt och ramverket appliceras på bistånd riktat till dem som tvingats fly i samband med konflikten i Syrien.

Making Waves: Implications of the Irregular Migration and Refugee Situation on Official Development Assistance Spending and Practices in Europe (2017:01)

Den här studien har genomförts av den europeiska stiftelsen European Centre for Development Policy Management på uppdrag av Expertgruppen för biståndsanalys i syfte att undersöka hur europeiska givare har hanterat migrations- och flyktingsituationen. Studien bygger på fem fallstudier om hur biståndet har utformats i Danmark, Europeiska unionens institutioner, Tyskland, Nederländerna och Sverige. Analysen undersöker de viktigaste faktorerna i utformningen av det offentliga utvecklingsbiståndet (ODA) och hur det kan komma att påverkas på medellång och lång sikt. Studien avslutas med en reflektion över eventuella konsekvenser och framtida metoder.

3.5.7 Rädda liv och lindra nöd

Det sjunde och avslutande tematiska målet beskriver regeringens mål för Sveriges humanitära bistånd. I Reformagendans avsnitt 3.7 formulerar regeringen för ovanlighetens skull ett explicit mål:

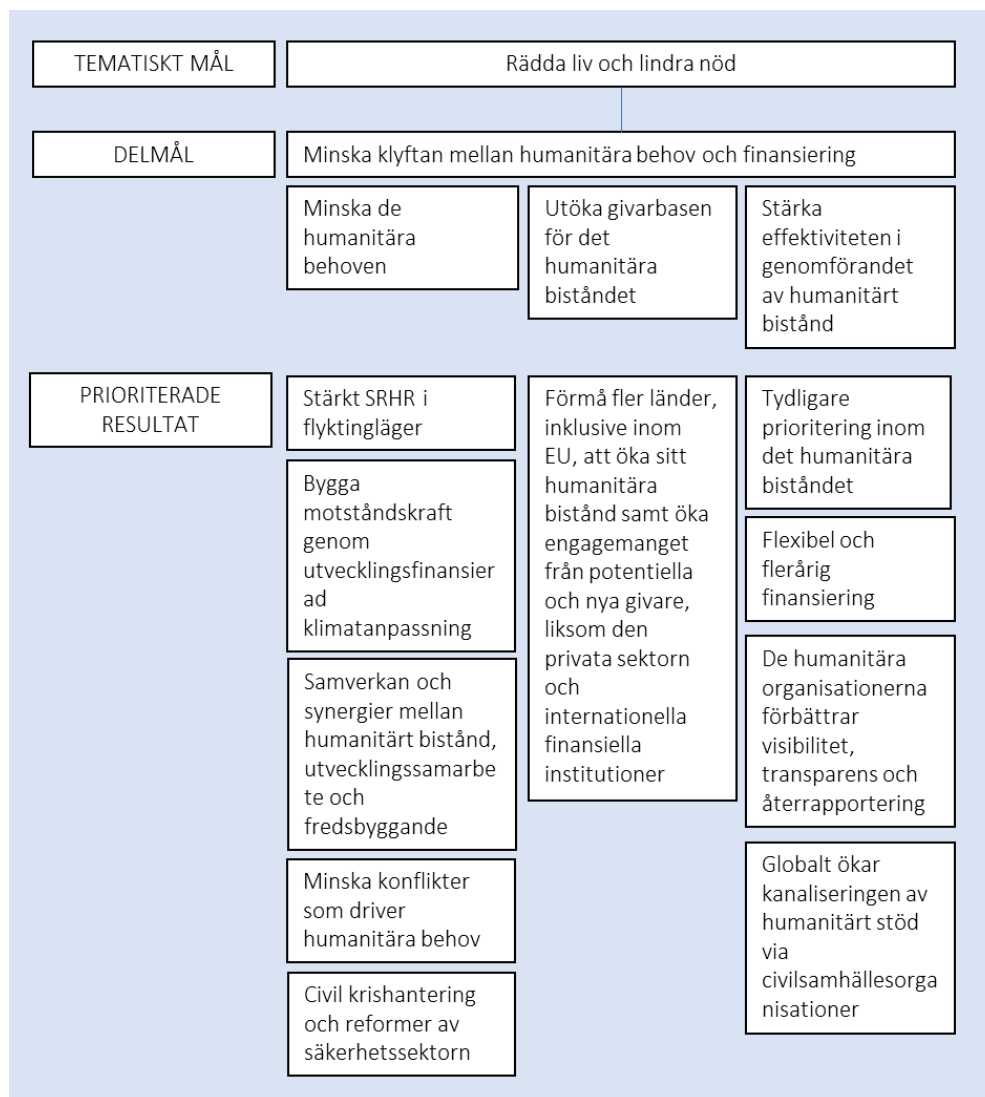
Målet för svenskt humanitärt bistånd är att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet hos människor som har utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, terrorism, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden. (sid. 18)

I rubriken till avsnittet använder regeringen en annorlunda formulering av målsättningen, ”Stärkt humanitärt stöd för att rädda liv och lindra nöd”. Här är det alltså utvecklingen av det humanitära stödet som är målet, snarare än biståndets resultat i sig. Men detta förtydligas i avsnittet där det anges att:

Regeringens ambition för det humanitära biståndet är att globalt minska den kraftigt växande klyftan mellan behov och finansiering, speciellt i de katastrofområden där klyftan är särskilt stor. (sid. 18)

Som framgår av Figur 14 så bör detta förstås som att regeringen avser nå det humanitära målet både genom att möta humanitära behov och genom att aktivt arbeta med att utveckla det humanitära biståndet. EBA har valt att förenkla den tematiska målformuleringen, så att målet för Sveriges humanitära bistånd är att rädda liv och lindra nöd.

Figur 14: Målhierarki för det tematiska målet att rädda liv och lindra nöd

Källa: EBAs analys av Reformagendan.

EBA ser regeringens ambition om en minskad klyfta mellan humanitära behov och finansiering som ett delmål, som sedan förtydligas eller operationaliseras i tre konkreta delmål. Dessa tre delmål beskriver hur regeringen avser möta humanitära behov samtidigt som ökad finansiering och effektivitet eftersträvas i de två övriga delmålen. Till samtliga delmål finns prioriterade resultat formulerade. Liksom för övriga tematiska mål

ger dessa en första bild av vad regeringen avser prioritera. Dock, är det för begränsade skrivningar för att det ska ge en fullgod bild av om och i så fall hur Sveriges humanitära bistånd kommer förändras framöver.

Sveriges bilaterala humanitära bistånd har under de senaste åren växt till att bli det största enskilda tematiska området i Sveriges bistånd (tabell 25). Ökningen har framför allt skett under 2022 och 2023, i och med ett ökat stöd till Ukraina. I budgetpropositionens resultatredovisning presenteras volymen för det totala humanitära stödet, dvs. inkluderat multilaterala kärnstöd till organisationer med humanitär verksamhet (nedersta raden i tabell 25).

Tabell 25: Område humanitärt bistånd, bilateralt bistånd, samt totalt humanitärt bistånd 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Humanitärt bistånd (MSEK)	4 291	4 634	5 075	5 169	5 720	6 826
Andelar (%)	14,6	15,2	16,2	15,8	18,2	20,8
Totalt humanitärt bistånd (BP)			8 540	8 000	10 000	9 200

Not: Definitionen av "Humanitärt bistånd" är densamma som finns i Budgetpropositionen för 2024 och den som återges i denna rapport's tabell 11.

Källa: OECD-DAC CRS data samt (för totalt bistånd) budgetpropositionen (olika år).

Humanitärt bistånd var också en prioritering i den tidigare regeringens policyramverk. Det var dock inte en av de åtta tematiska prioriteringar som formulerades för det svenska utvecklingssamarbetet. Det humanitära biståndet och dess prioriteringar presenterades i stället separat från utvecklingssamarbetet (Regeringen 2016, sid. 17 och 40ff). Den tidigare regeringen formulerade sedan fem huvudprioriteringar för Sverige, som i del överensstämmer med vissa av Reformagendans prioriterade resultat.

Det finns en gällande strategi för Sveriges humanitära bistånd, *Strategi för Sveriges humanitära bistånd genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) 2021–2025*. Det ska dock noteras att en stor del av Sveriges humanitära finansiering förmedlas av Utrikesdepartementet.

Tabell 26: Antal strategimål inom det tematiska området

Typ av strategi	Antal mål
Bilateral	0
Multilateral	12
Regional	0
Tematisk	7
Totalt	19

Not: Tabellen innehåller de strategimål som var beslutade inom det tidigare tematiska området "Humanitärt bistånd". Tabellen är baserad på EBAs sammanställning och klassificering av strategimål.

Exempel på vad EBA har publicerat på området

Rapporter på området

Supporting Local Actors: Evaluation of Sweden's Application of the Grand Bargain Localisation Agenda (2024:01)

Lokala och nationella organisationer och aktörer är först på plats vid humanitära kriser. De hjälper oförtröttligt, och de finns kvar när internationella organisationer lämnar. Trots det är de marginaliserade i det internationella humanitära systemet. Denna utvärdering undersöker hur Sverige lever upp till sina löften om ökad lokalisering.

Recurring Disasters: Swedish Humanitarian Assistance to Ethiopia (april 2022)

Denna underlagsrapport har beställts som ett komplement till EBAs utvärdering av det långsiktiga utvecklingssamarbetet mellan Sverige och Etiopien. Syftet är att beskriva den historiska bakgrunden till det svenska och internationella humanitära arbete som sker i landet idag. Kartläggningen täcker perioden från mitten av 1970-talet fram till 2020 och omfattar alltså inte de senaste årens händelser.

Estimating Needs In Disasters (DDB 2020:08)

Humanitärt bistånd ska baseras på behov men är underfinansierat och ojämnt fördelat. Denna Development Dissertation Brief sammanfattar en avhandling om en modell som uppskattar behoven vid katastrofer.

Underfunded Appeals: Understanding the Consequences, Improving the System (2018:09)

FN:s samordnade appeller är de största uppropen för humanitär hjälp, och en central del i det världsvida humanitära systemet. 2017 uppgick det sammanlagda finansieringsbehovet till rekordhöga 25,2 miljarder US dollar. Det är nära dubbelt så mycket jämfört med fem år tidigare, men det finansiella underskottet ökar ännu snabbare. Bristen på trovärdig information om underfinansieringens utbredning och effekter är slående. Denna studie undersöker därför vad vi vet och inte vet om följderna av underfinansiering. Fokus ligger på tre länder – Tchad, Haiti och Somalia, och studien genomförs med djupintervjuer, analys av appell-dokument och litteratur, samt finansiella data.

4 EBAs fortsatta arbete

EBAs analys av Reformagendan visar att den har en struktur som ger god möjlighet att följa dess påbörjade genomförande, på såväl kort som lång sikt. EBAs fortsatta arbete med systematisk analys och utvärdering över tid, från beslut till Reformagendans effekter på biståndets resultat, kan genomföras i tre steg. Dessa går från mer deskriptiv uppföljning till granskande utvärdering.

4.1 Uppföljning: Regeringens omsättning av ambitioner till styrning

Reformagendan är relativt tydligt formulerad som en tidlig avgränsad plan för att förändra, eller ”reformera” Sveriges internationella bistånd. En stor del av detta baseras i aviserade aktiviteter som regeringen själv avser genomföra eller initiera. En naturlig startpunkt för att följa Reformagendans genomförande är därför att följa i vilken mån de planerade aktiviteterna omsätts i formell styrning. En första bedömning är därmed en ”enkel” räkneexercis, för att se hur många aviserade åtgärder som genomförts. En mer djupgående analys bör självklart göras där genomförda (och icke genomförda) aktiviteter mer kritiskt analyseras för att bedöma hur regeringen omsatt sina ambitioner i styrning.

Här kan man tänka sig att analysen utgår från målområden som strukturerar agendan, så att EBA kan uttala sig om styrningens genomförande inte bara allmänt utan per målområde. Analysen som presenteras i denna rapport visar att den stora majoriteten aviserade aktiviteter finns inom målet om att det svenska biståndet ska vara långsiktigt, effektivt och transparent. Men även inom flertalet andra områden finns aviserade aktiviteter som bör följas upp.

Reformagendan innehåller också ett icke obetydligt antal aviserade förändringar av hur biståndet ska fördelas. Regeringen aviserar framför allt att vissa områden ska få ökat stöd, till exempel Ukraina, klimat och humanitärt bistånd. EBAs uppföljning bör också belysa hur dessa utfästelser genomförs över tid, samt hur dessa ökningar finansieras genom omfördelning av biståndsbudgeten.

4.2 Kartläggning: Styrningens effekter i och på förvaltningen, och på genomförandet

Regeringens insatser är bara första delen i den statliga styrningskedjan. Det efterföljande steget är att regeringens beslut omsätts i verksamhet av förvaltningen, i form av ansvariga myndigheter och statliga bolag. Att kritiskt följa och analysera hur beslutade förändringar genomförs är centralt i EBAs uppdrag.

Här kommer förändringar ligga mycket olika i tid, beroende på verksamhetens art och regeringens ambitioner. Vissa förändringar handlar främst om förvaltningens egen verksamhet (främst under målet för regeringens styrning) och bör omsättas i förändrad verksamhet relativt snabbt. Andra aktiviteter riktas motförändringar i biståndets allokeringar. Här finns det kontrakt, beredningstider och annat som gör att förskjutningar kan ta längre tid.

4.3 Utvärderande: vad är resultatet?

Reformagendan innehåller på ett övergripande plan två typer av mål för det svenska biståndet. Dels tematiska mål som beskriver vad regeringen vill att Sveriges bistånd ska bidra till, till exempel förbättrad hälsa för de allra mest utsatta. Även om flera tematiska mål liknar tidigare prioriteringar är de i flera fall justerade, och inte sällan tydligare än de tidigare prioriteringarna. Att följa upp och se om det svenska biståndet arbetar annorlunda för att uppfylla respektive mål är ett viktigt steg, men för att förstå om förvaltningen verkligen levererar tydliga resultat kommer ambitiösa studier och utvärderingar behöva genomföras.

Mer omfattande utvärderingar kommer inte att kunna göras på alla mål och aktiviteter, utan EBA kommer behöva tydligt prioritera särskilt intressanta frågor och områden i ljuset av vår totala rapportportfölj. Detta kan rimligen vägledas av den kunskap som tas fram genom uppföljning och kartläggning av Reformagendans genomförande.

Det är också intressant att överväga utvärdering eller granskning av annat än faktiska effekter. Här finns också utrymme att utvärdera en mängd aspekter av genomförandet, till exempel om den aviserade inriktningen inom ett område tydligt kan antas bidra till målen, identifiera områden där ytterligare åtgärder skulle behövas, eller att granska resursanvändning, beslutsunderlag och konsekvensbedömningar.

Referenser

- Expertgruppen för biståndsanalys (2014), Svenskt statligt internationellt bistånd i Sverige: en översikt, EBA-rapport 2014:05.
- Expertgruppen för biståndsanalys (2016), Vem beslutar om svenska biståndsmedel? En översikt, EBA 2016:06.
- Hagen, Rune Jansen (2015), Concentration difficulties? An analysis of Swedish aid proliferation, EBA Report 2015:03, The Expert Group for Aid Studies (EBA), Sweden.
- Hedlin P., C. Lokatt, Det svenska biståndets transparens, EBA Rapport 2024:04, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA).
- Larue, Thomas (2022), Riksdagspartierna och biståndet: konflikt eller konsensus? Underlagsrapport, juni 2022, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA), Sverige.
- OECD/DAC (2009), Peer review Sweden.
- Regeringen (2007), Budgetpropositionen för 2008, Prop. 2007/08:1, Utgiftsområde 7.
- Regeringen (2010), Förordning (2010:1080) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida).
- Regeringen (2014), Regeringens skrivelse Biståndspolitisk plattform, Skr. 2013/14:131.
- Regeringen (2016), Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd, Skr. 2016/17:60.
- Regeringen (2017), Strategi för multilateral utvecklingspolitik, UD2017/21055/FN.
- Regeringen (2020), Strategi för Sveriges humanitära bistånd genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) 2021–2025.
- Regeringen (2022a), Budgetpropositionen för 2023, Prop. 2022/23:1, Utgiftsområde 7.
- Regeringen (2022b), Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2022–2026.
- Regeringen (2023a), Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt.
- Regeringen (2023b), Budgetpropositionen för 2024, Prop. 2023/24:1, Utgiftsområde 7.

- Regeringen (2023c), Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023–2027.
- Regeringen (2023d), Strategi för särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer 2024–2027.
- Regeringen (2023e), Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Kammarkollegiet, Fi2023/03284 (delvis).
- Regeringen (2024a), Riktlinjer för budgetåret 2024 för Sveriges export- och investeringsråd avseende export- och investeringsfrämjande verksamhet samt biståndsverksamhet, UD2024/02547.
- Regeringen (2024b), Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024–2028.
- Regeringen (2024c), Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom migration, återvändande och frivillig återvandring 2024–2028.
- Regeringen (2024d), Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom miljö, klimat och biologisk mångfald, 2022–2026 (Denna strategi är en uppdaterad version som beslutades den 24 oktober 2024. Den nya versionen innehåller uppdaterade målformuleringar).
- Statskontoret (2005), Sveriges internationella utvecklingssamarbete – Styrning, ansvar och inriktning (2005:31).
- Statskontoret (2011), Styrning av svensk biståndspolitik – en utvärdering (2011:25).
- Statskontoret och Ekonomistyrningsverket (2020), Verksamhetsanpassad styrning – en översyn av regeringens styrning och Sidas interna effektivitet, ledning och uppföljning.
- Sundström, Göran (2022), Brutet förvaltningskontrakt: Om metastyrning av svensk biståndsförvaltning. Lund: Studentlitteratur.
- Swithern, S., C. Lattimer, T. Atim, G. Karume, D. Kondratenko, K. Korenkova och C. Zahau (2024), Supporting Local Actors: Evaluation of Sweden's Application of the Grand Bargain Localisation Agenda, EBA Report 2024:01, The Expert Group for Aid Studies (EBA).
- Tarschys, Daniel (2020), Biståndets förvaltningskostnader För stora? Eller kanske för små? EBA-rapport 2020:03.
- Utrikesdepartementet (2023), Sveriges hälsobistånd 2022.

Williams, Otto (2023), Swedish Climate Aid: What Does the Data Tell Us?, Working Paper, June 2023, The Expert Group for Aid Studies (EBA).

Östlund, N. och H. Hede Skagerlind (2023), Det är resultatet som räknas: För en bättre resultatredovisning av biståndet. Rapport 2023:04, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA).

Östlund, N., L. Weber, M. Schmidt, I. Shishlov, A. Hilgert, F. Lambe, F. A. Eriksson, P. Strömberg (2024), Swedish Climate Mitigation Finance , EBA Report 2024:07, The Expert Group for Aid Studies (EBA), Sweden.

Bilaga 1. Metod för analys

Reformagendan innehåller ett stort antal olika typer av utfästelser och skrivningar som betonar prioriteringar av olika slag. Regeringen formulerar dock inte en explicit målhierarki, eller ens direkta explicita mål för Sveriges internationella bistånd. För att analysera dokumentet har ett enkelt kodningsschema använts för att identifiera olika beståndsdelar i dokumentet.

Schemat identifierar tre olika delar i en tänkt styrningskedja (mål, delmål/prioriterade resultat och aktiviteter). Dessutom markeras aviserade förändringar i fördelning av svenska biståndsmedel.

Mål för det svenska biståndet Att följa upp mot beslutade strategier, regeringsuppdrag och samlad resultatredovisning.
Delmål, prioriterade resultat och principer Att följa upp mot beslutade strategier, regeringsuppdrag och samlad resultatredovisning.
Aviserade aktiviteter Att följa upp mot beslutade strategier, regeringsuppdrag och samlad resultatredovisning.
Aviserad medelsfördelning (ökad/minskad/bibehållen) Att följa upp utifrån etablerad finansiell baslinje (komponent 3)

Kodningen av Reformagendan genomfördes i fyra steg.

1. En grupp på tre personer kodade tillsammans ett begränsat avsnitt av Reformagendan för att skapa en gemensam förståelse för de olika beståndsdelarna av agendan som ska kodas.
2. En del av Reformagendan kodades separat av de tre personerna enligt det kodningsschema som tagits fram. Resultatet diskuterades för att kalibrera förståelsen för kodningsschemat och dess användning.
3. Hela Reformagendan kodades.
4. Resultatet fördes över i ett samlat Excelark. I Excelarket kunde dubletter, synonymer och liknande rensas. Därefter kunde helheten analyseras för att etablera relationer och hierarkier mellan olika mål, delmål och prioriterade resultat.

Bilaga 2. Strategier och strategimål

Tabell B1. Kartläggning av strategier och strategimål

Tematiskt område och typ av strategi	Mål
Fredliga och inkluderande samhällen	88
Bilateral	28
Multilateral	42
Regional	10
Tematisk	8
Humanitärt bistånd	19
Multilateral	12
Tematisk	7
Inkluderande ekonomisk utveckling	64
Bilateral	22
Multilateral	25
Regional	9
Tematisk	8
Jämlik hälsa	73
Bilateral	17
Multilateral	45
Regional	5
Tematisk	6
Migration och utveckling	5
Bilateral	1
Regional	4
Miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling	146
Bilateral	47
Multilateral	74
Regional	16
Tematisk	9
Multi organisation	38
Multilateral	37
Tematisk	1
Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer	164
Bilateral	46
Multilateral	68
Regional	25
Tematisk	25
Utbildning och forskning	23
Bilateral	1
Multilateral	14

Tematiskt område och typ av strategi	Mål
Tematisk	8
Övrigt	18
Tematisk	18
Totalsumma	638

Källa: EBAs kartläggning av strategier och strategimål. Strategierna som inkluderats är samtliga bilaterala, regionala, tematiska och multilaterala strategier listade i prop. 2022/23:1.

Tidigare EBA-rapporter

2024:07 *Swedish Climate Mitigation Finance*, Númi Östlund, Luisa Weber, Max Schmidt, Igor Shishlov, Annika Hilgert, Fiona Lambe, Flintull Annica Eriksson, Per Strömberg

2024:06 *External Support to Constitution Building Processes*, Cheryl Saunders, Andy Carl, Anna Dziedzic, Samantha Smith

2024:05 *Evidence-Based Anti-Corruption? Evaluation of Sida's Efforts to Reduce Corruption in Partner Countries*, Marina Nistotskaya, Hayden Buker, Marcia Grimes, Anna Persson, Michelle D'Arcy, Bo Rothstein, Adea Gafuri

2024:04 *Det svenska biståndets transparens*, Pontus Hedin, Christopher Lokatt

2024:03 *Public Opinion on Carbon Pricing and Revenue Uses in East Africa*, Niklas Harring, Anna Nordén, Daniel Slunge

2024:02 *The Long and Winding Road: Evaluation of Swedish Long-Term Development Cooperation with Liberia*, Christoph Emminghaus, Simon Wallisch, Kou Meapeh Gbaintor-Johnson, Julian Klauke, Anouchka Baldin, Tillman Hönig, John Pokoo, Johanna Schaefer-Kehnert

2024:01 *Supporting Local Actors: Evaluation of Sweden's Application of the Grand Bargain Localisation Agenda*, Sophia Swithern, Charlotte Lattimer, Teddy Atim, Gang Karume, Dmytro Kondratenko, Kateryna Korenkova, Cheery Zahau

2023:04 *Det är resultatet som räknas: För en bättre resultatredovisning av biståndet*, Númi Östlund och Helena Hede Skagerlind

2023:03 *The Swedish Aid Response to the HIV Epidemic: An Overview*, Pam Baatsen, Thyra de Jongh, Hannah Kabelka, Josefine Olsson, Liana Petrosova, Renée Robbers, Noor Tromp, Edited by The Expert Group for Aid Studies

2023:02 *More Than a Label, Less Than a Revolution: Sweden's Feminist Foreign Policy*, Ann Towns, Elin Bjarnegård, Katarzyna Jezierska

2023:01 *The Role of Aid in the Provision of Sexual and Reproductive Health Services*, Jesper Sundewall, Björn Ekman, Jessy Schmit

2022:08 *The Rise of Social Protection in the Global South: The Role of Foreign Aid*, Miguel Niño-Zarazúa, Ana Horigoshi, Alma Santillán Hernández, Ernesto Tiburcio

2022:07 *Member State Influence in the Negotiations on the Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI)*, Magnus Lundgren, Jonas Tallberg, Camilla Pedersen

2022:06 *Swedish Development Cooperation with Ethiopia: Sixty Years of Lessons Learned*, Bereket Kebede, Leif Danielsson, Hailu Elias, Gunnar Köhlin

2022:05 *Mapping Swedish Aid to Agriculture*, Ivar Virgin, Alice Castensson, Filippa Ek, Ylva Ran

2022:04 *A Team Player and Free Agent: Sweden's Engagement with EU Country and Joint Programming*, Erik Lundsgaarde

2022:03 *Hur förändra världen? En antologi om förändringsteorier i biståndet*, Kim Forss och Númi Östlund (red.)

2022:02 *Swedish Aid in the Time of the Pandemic*, Carsten Schwensen, Jonas Lövkrona, Louise Scheibel Smed

2022:01 *Utvärdering av strategiska sekunderingar som del av svenskt påverkansarbete*, Lisa Dellmuth, Paul T. Levin, Nicklas Svensson

2022:July *Social protection for the forcibly displaced in low- and middle-income countries*, Jason Gagnon, Mona Ahmed, Lisa Hjelm, Jens Hesemann (joint with the OECD Development Centre, published as OECD Development Policy Papers No. 43)

2021:08 *Practicing Peacebuilding principles: A Study of Sweden's Engagement in Fragile and Conflict-Affected States*, Gary Milante, Jannie Lilja, Jups Kluyskens, Johanna Lindström

2021:07 *In Pursuit of Sustainable Peace: An Evaluation of the Folke Bernadotte Academy 2008–2019*, Nicklas Svensson, Julian Brett, Adam Moe Fejerskov, Charlotte Bonnet

2021:06 *Informerad eller kunnig: Utvärdering av insatser för information och kommunikation om bistånd 2010–2020*, Maria Grafström, Cecilia Strand

2021:05 *Supporting Elections Effectively: Principles and Practice of Electoral Assistance*, Therese Pearce Laanela, Sead Alihodžić, Antonio Spinelli, Peter Wolf

2021:04 *Sexual and Reproductive Health and Rights: Measuring Values and Norms to Guide Swedish Development Cooperation*, Anna Kågesten, Karin Båge, Jesper Sundewall, Helena Litorp, Bi Puranen, B., Olalekan Uthman, Anna Mia Ekström

2021:03 *Credible Explanations of Development Outcomes: Improving Quality and Rigour with Bayesian Theory-Based Evaluation*, Barbara Befani

2021:02 *Målbild och mekanism: Vad säger utvärderingar om svenska biståndsinsatsers måluppfyllelse?*, Markus Burman

2021:01 *Data Science Methods in Development Evaluation: Exploring the Potential*, Gustav Engström and Jonas Nören

2020:07 *Effects of Swedish and International Democracy Aid*, Miguel Niño-Zarazúa, Rachel M. Gisselquist, Ana Horigoshi, Melissa Samarin and Kunal Sen

2020:06 *Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence*, Åsa Eldén, Dolores Calvo, Elin Bjarnegård, Silje Lundgren and Sofia Jonsson

2020:05 *In Proper Organization we Trust – Trust in Interorganizational Aid relations*, Susanna Alexius and Janet Vähämäki

2020:04 *Institution Building in Practice: An Evaluation of Swedish Central Authorities' Reform Cooperation in the Western Balkans*, Richard Allen, Giorgio Ferrari, Krenar Loshi, Númi Östlund and Dejana Razić Ilić

2020:03 *Biståndets förvaltningskostnader För stora? Eller kanske för små?*, Daniel Tarschys

2020:02 *Evaluation of the Swedish Climate Change Initiative, 2009–2012*, Jane Burt, John Colvin, Mehjabeen Abidi Habib, Miriam Kugele, Mutizwa Mukute, Jessica Wilson

2020:01 *Mobilising Private Development Finance: Implications for Overall Aid Allocations*, Polly Meeks, Matthew Gouett and Samantha Attridge

2019:09 *Democracy in African Governance: Seeing and Doing it Differently*, Göran Hydén with assistance from Maria Buch Kristensen

2019:08 *Fishing Aid – Mapping and Synthesising Evidence in Support of SDG 14 Fisheries Targets*, Gonçalo Carneiro, Raphaëlle Bisiaux, Mary Frances Davidson, Tumi Tómasson with Jonas Bjärnstedt

2019:07 *Applying a Masculinities Lens to the Gendered Impacts of Social Safety Nets*, Meagan Dooley, Abby Fried, Ruti Levtoy, Kate Doyle, Jeni Klugman and Gary Barker

2019:06 *Joint Nordic Organisational Assessment of the Nordic Development Fund (NDF)*, Stephen Spratt, Eilís Lawlor, Kris Prasada Rao and Mira Berger

2019:05 *Impact of Civil Society Anti-Discrimination Initiatives: A Rapid Review*, Rachel Marcus, Dhruva Mathur and Andrew Shepherd

2019:04 *Building on a Foundation Stone: the Long-Term Impacts of a Local Infrastructure and Governance Program in Cambodia*, Ariel BenYishay, Brad Parks, Rachel Trichler, Christian Baehr, Daniel Aboagye and Punwath Prum

2019:03 *Supporting State Building for Democratisation? A Study of 20 years of Swedish Democracy Aid to Cambodia*, Henny Andersen, Karl-Anders Larsson och Joakim Öjendal

2019:02 *Fit for Fragility? An Exploration of Risk Stakeholders and Systems Inside Sida*, Nilima Gulrajani and Linnea Mills

2019:01 *Skandaler, opinioner och anseende: Biståndet i ett medialiserat samhälle*, Maria Grafström och Karolina Windell

2019:August *Migration and Development: the Role for Development Aid*, Robert E.B. Lucas (joint with the Migration Studies Delegation, Delmi, published as Delmi Research overview 2019:5)

2018:10 *Nation Building in a Fractured Country: An Evaluation of Swedish Cooperation in Economic Development with Bosnia and Herzegovina 1995–2018*, Claes Lindahl, Julie Lindahl, Mikael Söderbäck and Tamara Ivankovic

2018:09 *Underfunded Appeals: Understanding the Consequences, Improving the System*, Sophia Swithern

2018:08 *Seeking Balanced Ownership in Changing Development Cooperation Relationships*, Nils Keizer, Stephan Klingebiel, Charlotte Örnemark, Fabian Scholtes

2018:07 *Putting Priority into Practice: Sida's Implementation of its Plan for Gender Integration*, Elin Bjarnegård, Fredrik Ugglå

- 2018:06 *Swedish Aid in the Era of Shrinking Space – the Case of Turkey*, Åsa Eldén, Paul T. Levin
- 2018:05 *Who Makes the Decision on Swedish Aid Funding? An Overview*, Expertgruppen för Biståndsanalys
- 2018:04 *Budget Support, Poverty and Corruption: A Review of the Evidence*, Geske Dijkstra
- 2018:03 *How predictable is Swedish aid? A study of exchange rate volatility*, Númi Östlund
- 2018:02 *Building Bridges Between International Humanitarian and Development Responses to Forced Migration*, Alexander Kocks, Ruben Wedel, Hanne Roggemann, Helge Roxin (joint with the German Institute for Development Evaluation, DEval)
- 2018:01 *DFIs and Development Impact: an evaluation of Swedfund*, Stephen Spratt, Peter O’Flynn, Justin Flynn
- 2017:12 *Livslängd och livskraft: Vad säger utvärderingar om svenska biståndsinsatsers hållbarhet?* Expertgruppen för biståndsanalys
- 2017:11 *Sweden’s Financing of UN Funds and Programmes: Analyzing the Past, Looking to the Future*, Stephen Browne, Nina Connelly, Thomas G. Weiss
- 2017:10 *Seven Steps to Evidence-Based Anticorruption: A Roadmap*, Alina Mungiu-Pippidi
- 2017:09 *Geospatial analysis of aid: A new approach to aid evaluation*, Ann-Sofie Isaksson
- 2017:08 *Research capacity in the new global development agenda*, Måns Fellesson
- 2017:07 *Research Aid Revisited – a historically grounded analysis of future prospects and policy options*, David Nilsson, Sverker Sörlin
- 2017:06 *Confronting the Contradiction – An exploration into the dual purpose of accountability and learning in aid evaluation*, Hilde Reinertsen, Kristian Bjørkdahl, Desmond McNeill
- 2017:05 *Local peacebuilding – challenges and opportunities*, Joakim Öjendal, Hanna Leonardsson, Martin Lundqvist
- 2017:04 *Enprocentmålet – en kritisk essä*, Lars Anell

- 2017:03 *Animal health in development – its role for poverty reduction and human welfare*, Jonathan Rushton, Arvid Ugglå, Ulf Magnusson
- 2017:02 *Do Anti-Discrimination Measures Reduce Poverty Among Marginalised Social Groups?* Rachel Marcus, Anna Mdee, Ella Page
- 2017:01 *Making Waves: Implications of the irregular migration and refugee situation on Official Development Assistance spending and practices in Europe*, Anna Knoll, Andrew Sherriff
- 2016:11 *Revitalising the policy for global development*, Per Molander
- 2016:10 *Swedish Development Cooperation with Tanzania – Has It Helped the Poor?*, Mark McGillivray, David Carpenter, Oliver Morrissey, Julie Thaarup
- 2016:09 *Exploring Donorship – Internal Factors in Swedish Aid to Uganda*, Stein-Erik Kruse
- 2016:08, *Sustaining a development policy: results and responsibility for the Swedish policy for global development* Måns Felleson, Lisa Román
- 2016:07 *Towards an Alternative Development Management Paradigm?* Cathy Shutt
- 2016:06 *Vem beslutar om svenska biståndsmedel? En översikt*, Expertgruppen för biståndsanalys
- 2016:05 *Pathways to change: Evaluating development interventions with Qualitative Comparative Analysis (QCA)*, Barbara Befani
- 2016:04 *Swedish responsibility and the United Nations Sustainable Development Goals*, Magdalena Bexell, Kristina Jönsson
- 2016:03 *Capturing complexity and context: evaluating aid to education*, Joel Samoff, Jane Leer, Michelle Reddy
- 2016:02 *Education in developing countries what policies and programmes affect learning and time in school?* Amy Damon, Paul Glewwe, Suzanne Wisniewski, Bixuan Sun
- 2016:01 *Support to regional cooperation and integration in Africa – what works and why?* Fredrik Söderbaum, Therese Brolin

- 2015:09 *In search of double dividends from climate change interventions evidence from forest conservation and household energy transitions*, Gunnar Köhlin, Subhrendu Pattanayak, Erin Sills, Eskil Mattsson, Madelene Ostwald, Ariana Salas, Daniel Ternald
- 2015:08 *Business and human rights in development cooperation – has Sweden incorporated the UN guiding principles?* Rasmus Klocker Larsen, Sandra Atler
- 2015:07 *Making development work: the quality of government approach*, Bo Rothstein and Marcus Tannenber
- 2015:06 *Now open for business: joint development initiatives between the private and public sectors in development cooperation*, Sara Johansson de Silva, Ari Kokko and Hanna Norberg
- 2015:05 *Has Sweden injected realism into public financial management reforms in partner countries?* Matt Andrews
- 2015:04 *Youth, entrepreneurship and development*, Kjetil Bjorvatn
- 2015:03 *Concentration difficulties? An analysis of Swedish aid proliferation*, Rune Jansen Hagen
- 2015:02 *Utvärdering av svenskt bistånd – en kartläggning*, Expertgruppen för biståndsanalys
- 2015:01 *Rethinking Civil Society and Support for Democracy*, Richard Youngs
- 2014:05 *Svenskt statligt internationellt bistånd i Sverige: en översikt*, Expertgruppen för biståndsanalys
- 2014:04 *The African Development Bank: ready to face the challenges of a changing Africa?* Christopher Humphrey
- 2014:03 *International party assistance – what do we know about the effects?* Lars Svåsand
- 2014:02 *Sweden's development assistance for health – policy options to support the global health 2035 goals*, Gavin Yamey, Helen Saxenian, Robert Hecht, Jesper Sundewall and Dean Jamison
- 2014:01 *Randomized controlled trials: strengths, weaknesses and policy relevance*, Anders Olofsgård

This report presents an analysis of the government's strategic direction for Swedish development assistance, 'Development assistance for a new era – freedom, empowerment and sustainable growth'. By analysing which goals and priorities are in focus and how they differ from previous policies, a baseline is created. Such an understanding is crucial for monitoring and evaluating the impact of the reform agenda and ensuring that aid is used effectively and efficiently.

Denna rapport presenterar en analys av regeringens reformagenda för biståndet, "Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt". Genom en analys av vilka mål och prioriteringar som står i fokus och hur de skiljer sig från tidigare politik skapas en baslinje för reformagendan. En sådan förståelse är avgörande för att kunna följa upp och utvärdera reformagendans effekter och säkerställa att biståndet används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.